HE 125/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta sekä tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia, varojen arvostamisesta verotuksessa annettua lakia ja tuloverolakia.

Esityksen mukaan varojen arvostamisesta verotuksessa annettua lakia muutettaisiin siten, että osakevaihdossa omistusta vaihtavat osakkeet arvostettaisiin hankkivan yhtiön nettovarallisuutta laskettaessa osakevaihtoa edeltävään matemaattiseen arvoon. Muutos rajattaisiin koskemaan vain etuyhteydessä olevien osapuolten välisiä osakevaihtoja. Lisäksi säädettäisiin yhtiön muutoksenhakuoikeudesta oman osakkeensa vertailuarvoon.

Tuloverolakiin lisättäisiin väliaikainen momentti, jotta kaikkiin 1.1.2026 alkaen nostettavissa oleviin osinkoihin sovellettaisiin varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttuneita säännöksiä.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain osakevaihtoa koskevaan pykälään lisättäisiin uusi momentti hankintamenon määräytymisestä osakkeita hankkivalla yhtiöllä. Osakkeiden hankintamenona pidettäisiin niiden osakevaihtoa edeltävää yhteenlaskettua matemaattista arvoa. Lisäys vastaisi varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain ehdotettua muutosta ja rajattaisiin koskemaan vastaavasti vain etuyhteydessä olevien osapuolten välisiä osakevaihtoja. Lisäksi osakevaihtosäännökset ulotettaisiin koskemaan Euroopan talousalueen ulkopuolisia maita tiettyjen lisäedellytysten täyttyessä sekä rahavastikkeen enimmäismäärää korotettaisiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain nettovarallisuuslaskentaa koskevia muutoksia sovellettaisiin lain voimaantulosta alkaen ja vertailuarvon muutoksenhakuoikeutta koskevia muutoksia ensimmäisen kerran vuodelta 2025 toimitettavassa verotuksessa. Tuloverolain muutosta sovellettaisiin 1.1.2026 alkaen. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran 1.1.2026 tai sen jälkeen toteutettaviin osakevaihtoihin.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1
PERUSTELUT 4
1 Asian tausta ja valmistelu 4
1.1 Tausta 4
1.2 Valmistelu 4
2 Nykytila ja sen arviointi 4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö 4
2.2 Osakevaihtojärjestelyt ja osinkoverotus 7
2.3 Osakevaihdon jälkeinen osakkeiden luovutus 9
2.4 Osakevaihdon rahavastike 9
2.5 Osakevaihto Euroopan talousalueen ulkopuolisiin maihin 11
2.6 Muutoksenhaku matemaattiseen arvoon ja vertailuarvoon 11
3 Tavoitteet 12
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset 12
4.1 Keskeiset ehdotukset 12
4.1.1 Osakevaihtojärjestelyjen huomioiminen osinkoverotuksessa 12
4.1.2 Osakevaihdolla hankittujen osakkeiden hankintameno 14
4.1.3 Osakevaihdon rahavastike 15
4.1.4 Osakevaihto Euroopan talousalueen ulkopuolisiin maihin 15
4.1.5 Vertailuarvon muutoksenhaku 16
4.2 Pääasialliset vaikutukset 16
4.2.1 Vaikutukset julkiseen talouteen 16
4.2.2 Vaikutukset verovelvollisille 17
4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan 18
4.2.4 Verotuottovaikutuksen kompensaatio 18
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot 18
5.1 Vaihtoehdot osinkoverotuksen minimoinnin estämiselle 18
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot 20
6 Lausuntopalaute 22
7 Säännöskohtaiset perustelut 24
7.1 Laki elinkeinotulon verottamisesta 24
7.2 Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 26
7.3 Tuloverolaki 27
8 Voimaantulo 28
9 Suhde muihin esityksiin 28
9.1 Suhde talousarvioesitykseen 28
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys 28
10.1 Verolain taannehtivuus 28
10.2 Yhdenvertaisuusperiaate 29
10.3 Omaisuuden suoja 31
10.4 Säätämisjärjestys 31
LAKIEHDOTUKSET 33
1. Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n muuttamisesta 33
2. Laki varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta 35
3. Laki tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta 36

LIITE 38
RINNAKKAISTEKSTIT 38
1. Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n muuttamisesta 38
2. Laki varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta 40
3. Laki tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta 42

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on sopinut huhtikuun 2025 puoliväliriihessä vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelmasta. Puoliväliriihessä tehtyjen päätösten ytimessä ovat muun muassa Suomen talouskasvun edellytysten vahvistaminen ja julkisen talouden kestävyys. Osana kasvutoimien rahoitusta hallitus päätti estää osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien osakevaihtojärjestelyjen epätarkoituksenmukaisen hyödyntämisen verotuksessa.

Hallituksen puoliväliriihen kasvupaketin mukaan Suomesta pitää tehdä maa, jonne kasvuyritykset haluavat tulla kasvamaan. Suomen pitää myös olla osaavalle pääomalle houkutteleva paikka sijoituksille. Verotusta on kehitettävä sellaiseksi, että pääomat löytävät kasvua parhaalla mahdollisella tavalla tukevan kodin. Puoliväliriihen kasvutoimiin sisältyvän kirjauksen mukaan Suomen osakevaihtosäännökset ulotetaan koskemaan Euroopan talousalueen (ETA) ulkopuolisia maita ja samalla tarkastellaan osakevaihdossa maksetun rahavastikkeen määräytymistä ja tehdään siihen tarpeelliset muutokset.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa https://valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella VM048:00/2025.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Osakevaihtosäännökset

Osakevaihto on elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa (360/1968), jäljempänä *elinkeinoverolaki*, määritelty yritysjärjestely, jossa osakeyhtiö hankkii toisen osakeyhtiön osakkeet tai osuuden niistä ja antaa hankittavan yhtiön osakkeenomistajille vastikkeena omia osakkeitaan. Jos osakevaihtosäännösten edellytykset täyttyvät, on järjestely verotuksessa veroneutraali eli osakkeet luovuttaneelle osakkeenomistajalle syntynyttä voittoa ei katsota veronalaiseksi tuloksi eikä tappiota vähennyskelpoiseksi menoksi.

Elinkeinoverolain 52 f §:n 1 momentin mukaan osakevaihdolla tarkoitetaan järjestelyä, jossa osakeyhtiö hankkii sellaisen osuuden toisen osakeyhtiön osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet toisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, tai, jos osakeyhtiöllä jo on enemmän kuin puolet äänimäärästä, hankkii lisää tämän yhtiön osakkeita ja antaa vastikkeena toisen yhtiön osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeitaan tai hallussaan olevia omia osakkeitaan. Vastike saa olla myös rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin kymmenen prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa.

Elinkeinoverolain 52 f §:n 2 momentissa säädetään osakkeita luovuttaneen osakkeenomistajan verotuksesta. Säännöksen 1 momentin mukaan toteutetussa osakevaihdossa osakkeita

luovuttaneen osakkeenomistajan verotuksessa osakevaihdossa syntynyttä voittoa ei katsota veronalaiseksi tuloksi eikä tappiota vähennyskelpoiseksi menoksi. Vaihdossa vastaanotettujen osakkeiden hankintamenona pidetään luovutettujen osakkeiden verotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa. Siltä osin kuin vastikkeena saadaan rahaa, osakevaihtoa pidetään kuitenkin veronalaisena luovutuksena.

Osakevaihtoa koskeva sääntely perustuu Euroopan unionin yritysjärjestelyitä koskevaan direktiiviin (”Yritysjärjestelydirektiivi” 2009/133/EY), joka säädettiin alun perin jo vuonna 1990. Alkuperäinen yritysjärjestelydirektiivi saatettiin Suomessa voimaan vuonna 1996 Suomen liityttyä Euroopan unioniin (EU) vuonna 1995. Ennen tätä Suomen verolainsäädännössä ei ollut osakevaihtoa koskevia erityissäännöksiä. Yritysjärjestelydirektiivin soveltamisalaa laajennettiin vuonna 2005, jolloin muun muassa osakevaihdon perusteita laajennettiin siten, että osakeyhtiön omistaessa jo enemmän kuin puolet toisen yhtiön äänimäärästä, osakevaihdolla oli mahdollista hankkia lisää tämän yhtiön osakkeita. Yritysjärjestelydirektiivin muutokset kodifioitiin vuonna 2009, jonka jälkeen yritysjärjestelydirektiivi on ollut sellaisenaan voimassa.

Yritysjärjestelydirektiivi soveltuu EU-jäsenvaltioiden välisiin yritysjärjestelyihin, mutta niin Suomessa kuin monessa muussakin jäsenvaltiossa päätettiin yhtenäistää kotimaisten ja rajat ylittävien yritysjärjestelyjen verotus sallimalla kotimaisiin yritysjärjestelyihin samat veroedut kuin yritysjärjestelydirektiivi edellyttää. Näin ollen elinkeinoverolain 52 §:n 1 momentin mukaan osakevaihtoa koskevia säännöksiä sovelletaan kotimaisten osakeyhtiöiden osakkeiden vaihtoon ja saman pykälän 2 momentin mukaan osakevaihtoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös silloin kun osakkeiden vaihto koskee EU-jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen vapaan sijoittautumisoikeuden periaatteen vuoksi osakevaihtoa koskevaa säännöstä sovelletaan myös, kun osakkeita hankkivan yhtiön kotipaikka sijaitsee sellaisessa ETA-valtiossa, joka ei kuulu EU-jäsenvaltioihin (KHO 2012:93).

Yritysjärjestelydirektiivin mukaan ”osakkeidenvaihdolla tarkoitetaan tointa, jolla yhtiö hankkii toisen yhtiön yhtiöpääomasta itselleen tämän yhtiön ääntenenemmistön antavan osuuden tai, jos yhtiöllä jo on ääntenenemmistö, se hankkii lisäpääomaa antaen vaihdossa viimeksi mainitun yhtiön osakkaille heidän arvopapereidensa vastineeksi ensiksi mainitun yhtiön liikkeeseen laskemia yhtiöpääomaa vastaavia arvopapereita ja mahdollisesti käteisvälirahan, jonka määrä ei kuitenkaan saa ylittää 10:tä prosenttia vaihdettujen arvopapereiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpidollisesta vasta-arvosta”.

Hallituksen esityksessä yritysjärjestelyjä koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännösten muuttamisesta (HE 177/1995 vp) on todettu, että yritysjärjestelydirektiivin tavoitteena on poistaa verotuksellisia esteitä yritystoiminnan uudelleenjärjestelylle EU:n alueella vaarantamatta jäsenvaltioiden verotuksellisia intressejä. Verotuksellisten esteiden poistamisen odotetaan parantavan yritysten kilpailukykyä ja -olosuhteita sekä tuottavuutta. Tavoite pyritään toteuttamaan siten, että tietyt edellytykset täyttävät uudelleenjärjestelyt voidaan toteuttaa ilman, että niistä aiheutuu välittömiä veroseuraamuksia järjestelyihin osallisille yhteisöille tai niiden osakkaille. Ehtona on kuitenkin, että vastaanottavan yhteisön verotuksessa varojen hankintamenot ja muut siirtyvät menot vähennetään samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty varat luovuttaneen yhteisön verotuksessa. Verotus lykkääntyy näin ollen siihen ajankohtaan, jolloin tapahtuu yritysjärjestelyä seuraava omaisuuden luovutus. Yritysjärjestelydirektiivin tarkoitus ei ole myöntää lopullista verovapautta ja sääntelyllä onkin pyritty turvaamaan jäsenvaltioiden oikeus arvonnousun verottamiseen siirtyneen omaisuuden tai vastikkeena saatujen osakkeiden luovutuksissa.

Osakevaihdossa osapuolina ovat kohdeyhtiön osakkeita hankkiva osakeyhtiö ja kohdeyhtiön osakkeenomistaja, joka saa vastikkeen luovuttamiaan osakkeita vastaan. Voimassa olevassa verolainsäädännössä säännellään osakkeita luovuttaneen osakkeenomistajan verotuksesta. Elinkeinoverolain 14 §:n mukaan vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden sekä muun omaisuuden hankintameno on hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta johtuneiden välittömien menojen määrä. Elinkeinoverolaissa tai yritysjärjestelydirektiivissä ei kuitenkaan säännellä osakevaihdossa osakkeita hankkivan osakeyhtiön verotuksesta tai hankittujen osakkeiden hankintamenosta, joten osakkeiden hankintameno hankkivan yhtiön verotuksessa määräytyy verolain yleisten periaatteiden pohjalta. Osakevaihto ei ole yleisseuraanto ja yhtiöoikeudellisesti osakevaihdossa on kyse suunnatusta osakeannista apporttiomaisuutta eli kohdeyhtiön osakkeenomistajien osakkeita vastaan. Verotuksessa tällaista apporttiomaisuuden sijoittamista osakeyhtiöön pidetään vaihtona.

Erityissäännöksen puuttuessa osakkeita hankkivan osakeyhtiön verotuksessa hankittujen osakkeiden hankintamenoksi muodostuu niiden käypä arvo luovutushetkellä. Korkeimman hallinto-oikeuden tapauksessa KHO 2002:81 osakkeet hankkivan yhtiön verotuksessa osakevaihdolla hankittujen osakkeiden hankintamenoksi katsottiin niiden käypä arvo, vaikka osakkeiden hankintamenona kirjanpitoon kirjattaisiin tätä alempi arvo.

Osakkeen matemaattisen arvon laskenta

Varojen arvostamisesta verotuksessa annetussa laissa (1142/2005), jäljempänä *arvostamislaki*, säädetään osakeyhtiön nettovarallisuuden sekä osakkeen matemaattisen arvon ja vertailuarvon laskemisesta. Osakeyhtiön nettovarallisuus lasketaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat. Arvostamislain 3 §:ssä säädetään yhtiön varojen arvostamisesta osakeyhtiön nettovarallisuutta laskettaessa. Osakeyhtiön varat arvostetaan nettovarallisuutta laskettaessa pääsääntöisesti niiden tuloverotuksessa poistamattomaan hankintamenoon, mutta pääsäännön mukaiseen arvostamiseen tehdään kuitenkin muutamia poikkeuksia. Esimerkiksi käyttöomaisuuteen kuuluvien listaamattomien osakeyhtiöiden osakkeet arvostetaan nettovarallisuuslaskelmalla pääsäännöstä poiketen niiden yhteenlaskettuun vertailuarvoon, jos se on niiden yhteenlaskettua poistamatonta hankintamenoa suurempi (ns. arvovertailu). Muuhun omaisuuteen kuuluvat varat arvostetaan vastaavin periaattein. Osakkeen vertailuarvoa laskettaessa noudatetaan matemaattisen arvon laskemista koskevia säännöksiä laissa säädetyin poikkeuksin.

Arvostamislain mukaan muun kuin julkisesti noteeratun yhtiön osakkeen matemaattinen arvo saadaan jakamalla nettovarallisuuden määrä yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Laskennassa ei siis oteta huomioon yhtiön lunastamia tai muutoin hankkimia omia osakkeita. Osakkeen matemaattinen arvo perustuu yhtiön edeltävän vuoden nettovarallisuuteen, jolloin esimerkiksi osakkeen verovuoden 2026 matemaattinen arvo perustuu vuoden 2025 nettovarallisuuteen. Matemaattista arvoa käytetään osakkaan verotuksessa jaettaessa yhtiöltä saatu osinko ansio- ja pääomatuloksi.

Arvostamislain 10 §:ssä säädetään uuden yhtiön osakkeen arvostamisesta. Säännöksen mukaan uuden yhtiön, jonka ensimmäinen tilikausi ei ole päättynyt ennen verovuoden alkua, osakkeen matemaattiseksi arvoksi katsotaan osakkeen nimellisarvo tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpidollinen vasta-arvo taikka yhtiön tai sen osakkaan sitä vaatiessa nimellisarvoa tai kirjanpidollista vasta-arvoa korkeampi osakkeen merkintähinta. Arvostamislain 12 §:ssä säädetään uusien osakkeiden eli verovuoden aikana merkittyjen osakkeiden matemaattisen arvon laskemisesta. Uusien osakkeiden matemaattinen arvo määräytyy samalla tavalla kuin edellä mainitun uuden yhtiön osakkeen matemaattinen arvo.

Arvostamislaissa ei ole erillistä säännöstä osakevaihdossa saatujen vastikeosakkeiden matemaattisen arvon määrittämisestä, joten osakevaihdossa hankkivan yhtiön antamien vastikeosakkeiden matemaattinen arvo lasketaan arvostamislain yleisten säännösten mukaan.

2.2 Osakevaihtojärjestelyt ja osinkoverotus

Osinkoverosääntelyssä osakeyhtiötä ja sen osakkeenomistajaa käsitellään erillisinä verovelvollisina. Osinkotulon verotus on kaksinkertaista, koska osakeyhtiö maksaa tuloksestaan yhteisöveroa ja osakkeenomistaja maksaa veroa tästä tuloksesta jaetusta osingosta. Tätä kaksinkertaista verotusta on lievennetty säätämällä saatu osinko osakkeenomistajan verotuksessa kokonaan tai osittain verovapaaksi.

Kotimaisen listaamattoman osakeyhtiön jakama osinko on ketjuverotuksen estämiseksi verovapaata toiselle listaamattomalle osakeyhtiölle. Tuloverolain (1535/1992) 33 b §:ssä säädetään muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadun osinkotulon verotuksesta. Luonnollisen henkilön listaamattomasta osakeyhtiöstä saama osinkotulo jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon. Jakaminen pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon perustuu osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiseen arvoon. Esimerkiksi vuoden 2025 joulukuussa päättyneen tilikauden perusteella lasketaan matemaattinen arvo verovuodelle 2026, jonka perusteella osakkeenomistajan vuonna 2026 saaman osingon verovapaa ja pääomatulona verotettava osuus määräytyy. Pääomatulo-osinkoa on 8 prosentin vuotuinen tuotto osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle, jolloin osinko on 150 000 euroon asti 25-prosenttisesti veronalaista pääomatuloa ja 75-prosenttisesti verovapaata tuloa (ns. huojennettu osinko). Kahdeksan prosentin vuotuisen tuoton ylittävältä osalta saatu osinko on ansiotulo-osinkoa, josta 25 prosenttia on verovapaata ja 75 prosenttia veronalaista ansiotuloa. 150 000 euron ylittävältä osalta osingosta 85 prosenttia on pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa.

Osakkeet hankkivan yhtiön verotuksessa osakevaihdolla hankittujen osakkeiden hankintamenoksi merkitään osakkeiden käypä arvo, joka yleensä kasvattaa yhtiön nettovarallisuutta ja sitä kautta seuraavalle verovuodelle laskettavaa osakkeiden matemaattista arvoa. Osakevaihdon yhteydessä myös verovuoden aikana merkittyjen uusien vastikeosakkeiden matemaattiseksi arvoksi katsotaan vaadittaessa osakkeen käyvän arvon mukainen merkintähinta. Osakevaihdolla saavutettu osakkeen korkeampi matemaattinen arvo mahdollistaa suuremman huojennetun osingon määrän osakkeenomistajille. Tapauksessa KHO 2017:78 oli kyse veronkiertosäännöksen soveltamisesta osakevaihtoon. Oikeuskäytännön perusteella KHO katsoi, ettei elinkeinoverolain 52 h §:n veronkiertosäännöstä voida soveltaa, jos järjestelystä ei ole syntynyt konkreettisia ja järjestelmälle vieraita veroetuja. Osinkojen verokohtelun muuttumista ei KHO:n mukaan voitu pitää järjestelmälle vieraana veroetuna, vaan se oli luonnollinen seuraus siitä, että osinkoa osakkeenomistajalle jakava yhtiö on eri kuin ennen ja sen nettovarallisuus on järjestelyn seurauksena suurempi kuin osinkoa aiemmin jakaneella liiketoimintaa harjoittavalla yhtiöllä.

Esimerkki. A Oy harjoittaa operatiivista liiketoimintaa. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2024 A Oy:n nettovarallisuus on 100 000 euroa ja henkilö A omistaa kaikki A Oy:n osakkeet. A Oy:n osakkeiden yhteenlasketuksi matemaattiseksi arvoksi verovuodelle 2025 muodostuu 100 000 euroa. Vuonna 2025 huojennettua osinkoa voisi nostaa 8 000 euroa (100 000 euroa * 8 prosenttia).

Vuonna 2025 toteutetaan osakevaihtojärjestely, jossa henkilö A perustaa uuden holdingyhtiön A Group Oy:n. A Group Oy hankkii kaikki A Oy:n osakkeet ja antaa vastikkeena A:lle uusia osakkeitaan. A Oy:n osakkeet arvostetaan osakevaihdon yhteydessä substanssi- ja tuottoarvon

perusteella, ja osakkeiden käyväksi arvoksi saadaan 250 000 euroa. Jos A Group Oy:n nettovarallisuus muodostuisi järjestelyn jälkeen vain A Oy:n osakkeista, huojennettua osinkoa voisi nostaa 20 000 euroa (250 000 euroa * 8 prosenttia). Määrä olisi 2,5-kertainen verrattuna tilanteeseen ennen osakevaihtoa.

Mahdollisuus suurempaan huojennettuun osinkoon saattaa kannustaa puhtaasti verotuksellisista syistä toteutettaviin osakevaihtoihin. Pienten ja keskisuurten yritysten osakevaihdoissa on usein kyse samojen osakastahojen kesken toteutettavasta järjestelystä osinkoverotuksen optimoimiseksi, jolloin osakkailla on intressi määrittää osakkeiden hankintameno mahdollisimman suureksi.

Elinkeinoverolain tai yritysjärjestelydirektiivin osakevaihtosäännöksissä ei säädetä siitä, miten osakkeiden hankintameno määritellään hankkivan yhtiön verotuksessa. Erityissäännöksen puuttuessa osakevaihdolla hankitut osakkeet arvostetaan hankkivan yhtiön verotuksessa niiden käypään arvoon osakevaihdon hetkellä. Osakevaihtojärjestely mahdollistaa kohdeyhtiön arvostamisen välittömästi hankkivan yhtiön nettovarallisuuslaskelmalla käypään arvoon, joka vaikuttaa hankkivan yhtiön verotukseen sekä sen osakkeenomistajien osinkoverotukseen. Käyvän arvon määrittäminen on siten osakevaihtojärjestelyillä saavutettavien veroetujen keskiössä.

Käyvän arvon käsitettä ei määritellä verolainsäädännössä. Verotuskäytännössä käypänä arvona pidetään osakkeen todennäköistä luovutushintaa ja käypä arvo määritellään ensisijaisesti saman yhtiön osakkeista riippumattomien osapuolten välillä maksettujen kauppahintojen perusteella. Listaamattoman osakeyhtiön osakkeille ei ole kuitenkaan saatavissa noteerausta eli julkisessa kaupankäynnissä muodostunutta arvoa. Listaamattoman yhtiön osakkeilla tehdään kauppoja lisäksi harvoin, jolloin käyvän arvon määrittäminen muodostuu hankalaksi. Listaamattoman osakeyhtiön osakkeilla ei siten ole yhtä ainoata oikeaa arvoa ja se, millaista arvoa tavoitellaan, vaikuttaa arvonmääritysmenetelmän valintaan. Osakkeen käypä arvo määritellään käytännössä tapauskohtaisesti ja arvonmäärityksissä voidaankin päätyä hyvin erilaisiin lopputuloksiin.

Viime vuosina osakevaihtojärjestelyjen määrät ovat kasvaneet voimakkaasti. Verohallinnosta saatujen tietojen mukaan osakevaihtoa koskevien ennakkoratkaisujen määrä on kasvanut merkittävästi: vuoden 2019 noin 300 ennakkoratkaisusta yli 1 000 ennakkoratkaisuun vuoteen 2024 mennessä. Verohallinto onkin valvonut osakevaihtoja ja niissä käytettyjä arvostuksia jo useamman vuoden ajan. Verohallinnossa tehdyn arvion mukaan valtaosa osakevaihtojärjestelyistä voidaan katsoa toteutetun osinkoverotuksen optimoimiseksi, sillä esimerkiksi vuoden 2023 osalta noin 70 prosentissa tapauksista osakevaihtoa varten oli perustettu uusi holdingyhtiö osakkeiden hankkimista varten ja lähes kaikissa tapauksissa taustalla oli suppea omistuspiiri, jolloin osakevaihdon yhteydessä osakkeiden tosiasiallinen omistuspiiri ei vaihtunut. Verohallinnon tiedotteen[1] mukaan lisäksi joka kuudes Verohallinnon valvoma osakevaihdossa hankkiva yhtiö arvostaa osakkeen arvon liian korkeaksi osakevaihdossa. Osakkeiden arvostamiseen liittyvät tulkintakysymykset ja oikeusriidat lisäävät sekä viranomaisten että yritysten hallinnollista taakkaa.

[1] https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2024/joka-kuudes-verohallinnon-valvoma-holding-yhti%C3%B6-arvostaa-osakkeen-arvon-liian-korkeaksi-osakevaihdossa.

2.3 Osakevaihdon jälkeinen osakkeiden luovutus

Osakkeiden vastikkeellinen luovutus lähtökohtaisesti realisoi luovutusvoiton tai -tappion verotuksessa. Osakevaihtosäännösten soveltuessa osakkeiden luovutuksesta syntynyt voitto ei ole veronalainen tai tappio vähennyskelpoinen ja osakkeenomistajan verotuksessa sovelletaan jatkuvuusperiaatetta muun muassa osakkeiden hankintamenon osalta. Osakevaihdolla saavutettava verotuksen lykkääntymisetu ei kuitenkaan ole pysyvä, vaan verotus lykkääntyy siihen ajankohtaan, jolloin tapahtuu osakevaihtoa seuraava osakkeiden luovutus. Osakevaihdon jälkeinen osakkeiden luovutus realisoi siis osakkeenomistajan verotuksessa osakkeiden arvonnousun tai arvonlaskun.

Osakkeita osakevaihdolla hankkiva osakeyhtiö merkitsee osakkeiden hankintamenoksi niiden hankintahetken käyvän arvon. Yhtiön luovuttaessa osakkeita myöhemmin, luovutusvoiton tai -tappion määrä lasketaan osakevaihdossa muodostuneen hankintamenon perusteella. Osakevaihtoa edeltänyt arvonnousu jää tällöin verotuksen ulkopuolelle. Elinkeinoverolain 6 b §:n edellytysten täyttyessä osakkeet voivat olla myös täysin verovapaasti luovutettavissa. Mahdollisuus osakeomistuksen pienempään luovutusvoittoveroon tai kokonaan verovapaaseen luovutukseen saattaa huojennetun osingon ohella kannustaa verotuksellisista syistä toteutettaviin osakevaihtoihin.

Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessä KHO 2021:65 oli kyse veronkiertosäännöksen soveltamisesta osakevaihtojärjestelyyn. Tapauksessa KHO katsoi, että osakeluovutukset olivat vain välivaihe järjestelyssä, jonka todellisena ja lopullisena tarkoituksena oli kohdeyhtiön osakkeiden myynti sekä hankintamenon kasvattamisen kautta saavutettava merkittävä veroetu. Järjestelyssä syntyi konkreettinen ja verojärjestelmälle vieras veroetu, ja kun tätä etua punnittiin suhteessa esitettyihin liiketaloudellisiin perusteisiin, katsottiin olevan ilmeistä, että järjestelyn yksinomaisena tai yhtenä pääasiallisista tarkoituksista oli veron kiertäminen tai välttäminen.

Tapauksessa veroetu muodostui osakkeiden hankintamenon kasvattamisesta, kun osakkeet oli tarkoitus luovuttaa edelleen. Sen sijaan tilanteissa, joissa osakkeita ei ole tarkoitus luovuttaa välittömästi osakevaihdon jälkeen – erityisesti jos luovutuksen ja osakevaihdon välillä kuluu aikaa – veronkiertotarkoituksen arviointi vaikeutuu eikä veronkiertosäännöksen soveltaminen ole yhtä ilmeistä. Veronkiertosäännöksen käyttö edellyttää lisäksi aina tapauskohtaista harkintaa, ja sillä voidaan puuttua vain selkeimpiin ja räikeimpiin veronkiertotapauksiin.

2.4 Osakevaihdon rahavastike

Osakeyhtiölaissa (624/2006) ei ole erityissäännöksiä osakevaihdosta. Osakeyhtiölain yhtiörakenteen muuttamista koskevat säännökset eivät aseta vaatimuksia muissa yritysjärjestelyissä annettavan rahavastikkeen määrästä, vaan esimerkiksi sulautumisvastike saa olla osakevastikkeen lisäksi rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Osakeyhtiölain mukaan osakkeilla ei tarvitse olla nimellisarvoa ja yhtiökäytännössä vallitseva käytäntö onkin, ettei tavallisilla osakeyhtiöillä enää ole osakepääomaa.

Elinkeinoverolain mukaan osakevaihdossa vastike saa olla myös rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin 10 prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa.

Niin yritysjärjestelydirektiivi kuin kansallinen lainsäädäntökään eivät ota kantaa siihen, miten rahavastikkeen 10 prosentin enimmäismäärä lasketaan. Myös hallituksen esityksessä HE 177/1995 vp on todettu yritysjärjestelydirektiivin jättävän epäselväksi, onko direktiivissä

tarkoitettu rajoittaa rahavastikkeen määrä 10 prosenttiin osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta (järjestelykohtainen) vai onko vaatimus osakaskohtainen. Yritysjärjestelydirektiivissä rahavastike on kuitenkin määritelty yhtenevästi kaikkien yritysjärjestelyjen osalta.

Kotimaisessa oikeus- ja verotuskäytännössä rahavastikkeen enimmäismäärä on katsottu laskettavan järjestelykohtaisesti, mihin esimerkiksi sulautumissäännöksen sanamuoto osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta viittaa. KHO:n päätöksessä 2020:71 on katsottu, että osakevaihdossa rahavastikkeelle asetettua 10 prosentin enimmäismäärää on perusteltua tulkita siten, että se lasketaan saman järjestelyn yhteydessä kaikille osakkeenomistajille luovutettavan rahavastikkeen kokonaismäärän perusteella. Järjestelykohtainen tarkastelu tarkoittaa siis, että rahavastiketta voidaan suorittaa järjestelyjen yhteydessä kokonaisuudessaan korkeintaan 10 prosenttia ja sen voi jakaa osakkeenomistajien kesken siten, että yksittäisen osakkeenomistajan osalta osuus voi ylittää 10 prosenttia. Järjestelykohtainen tulkinta on yhtenäinen kaikissa yritysjärjestelyissä.

Samojen osakastahojen välillä toteutetuissa osakevaihtojärjestelyissä koko kohdeyhtiön osakekanta siirretään hankkivan yhtiön omistukseen osakevastiketta vastaan, eikä rahavastiketta yleensä käytetä. Rahavastiketta voidaan tarvittaessa käyttää esimerkiksi osakkeiden vaihtosuhteen tasaamiseen.

Elinkeinoverolain mukaan osakevaihdon rahavastikkeen enimmäismäärä on sidottu osakepääomakirjaukseen. Osakkeiden merkintähinta voidaan kirjata myös sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, josta varojen jako on helpompaa kuin osakepääomasta. Osakevaihdon yhteydessä rahavastiketta ei siten voida antaa ollenkaan, jos merkintähinnan maksu kirjataan osakepääoman sijaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Oikeuskirjallisuudessa kannatusta on saanut ehdotus, jossa rahavastikkeen enimmäismäärä suhteutetaan omaan pääomaan kirjattavaan merkintämaksuun nykyisen osakepääomaan merkittävän määrän sijaan (esim. Raimo Immonen, *Yritysjärjestelyt*. Alma Insights 2024, s. 540).

Osakevaihtosäännöstä on pidetty rahavastikkeen osalta tarpeettoman rajoittavana ja aika ajoin on myös esitetty, että 10 prosentin rahavastikkeen enimmäismäärä tulisi poistaa kokonaan tai laskenta tulisi tehdä osakas- tai osakekohtaisesti eikä kokonaisuutena järjestelykohtaisesti[2]. Valtiovarainvaliokunnan mietinnön (VaVM 42/2006 vp) mukaan hallituksen esityksen (HE 247/2006 vp) asiantuntijakuulemisessa oli ehdotettu yleisesti kaikkien yritysjärjestelyiden osalta, että sallittavan rahavastikkeen rajoittamisesta enintään 10 prosenttiin vastikeosakkeiden nimellis- tai vasta-arvosta luovuttaisiin. Valiokunta ei kuitenkaan puoltanut muutosehdotusta vaan totesi, että rajoituksen tarkoituksena on sulkea pois kaupan luonteiset toimet direktiivin soveltamisalasta. Rahavastikkeen mahdollisuus tuo kuitenkin järjestelmään joustavuutta ja on välttämätön esimerkiksi silloin, kun jotkut vähemmistöosakkaista eivät halua tulla vastaanottavan yhtiön osakkaiksi. Suuremman rahavastikkeen määrän salliminen ei mietinnön mukaan ole tämän käyttötarkoituksen kannalta tarpeellista. Yritysjärjestelydirektiivi on vähimmäisdirektiivi, joten jäsenvaltiot voisivat ottaa käyttöön direktiiviä lievempää sääntelyä.

[2] Muun muassa Risto Murron työryhmä esitti Kasvuriihi-hankkeen loppuraportissaan 2025, että yritysjärjestelysäännöksiä on muutettava niin, että osake- ja muun vastikkeen suhdetta tarkastellaan osaketasolla, ei osakas- tai järjestelykokonaisuustasolla.

Kotimaisessa oikeuskäytännössä (mm. KHO 2020:71) samanaikaisesti toteutetun osakevaihdon ja osakekaupan on katsottu olevan samaa hankintaliiketoimea, jolloin rahavastikkeen määrä kaupan ja osakevaihdon yhdistävissä tilanteissa usein ylittää järjestelykohtaisen 10 prosentin rajan. Rahavastikkeen sallitun määrän ylittyessä järjestely johtaa myös osakevaihtoon osallistuvien osakkeenomistajien luovutuksen verotukseen, mikä hankaloittaa osakkeita vastikkeeksi saaneen osakkeenomistajan verojen maksua ja voi käytännössä johtaa järjestelyn toteuttamiseen ajallisesti kahdessa eri vaiheessa tai järjestelyn toteuttamisen kokonaan osakekauppana.

2.5 Osakevaihto Euroopan talousalueen ulkopuolisiin maihin

Elinkeinoverolain osakevaihtosäännökset mahdollistavat nykymuodossaan veroneutraalin osakevaihdon kotimaisiin ja EU:n sisällä tehtyihin järjestelyihin. SEUT- ja ETA-sopimuksen vapaan sijoittautumisoikeuden periaatteen vuoksi osakevaihtoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös, kun hankkivan yhtiön kotipaikka sijaitsee sellaisessa ETA-valtiossa, joka ei kuulu EU-jäsenvaltioihin.

KHO:n päätöksen 2023:74 mukaisesti vapaan sijoittautumisoikeuden periaate ei kuitenkaan sovellu tilanteeseen, jossa kolmannessa maassa oleva yhtiö sijoittautuu EU:n jäsenvaltioon. Siten elinkeinoverolain 52 f §:ää vastaavia periaatteita ei sovelleta, eikä osakevaihtoa pidetä veroneutraalina luovutuksena, jos kohdeyhtiö tai osakkeet hankkiva yhtiö sijaitsee muualla kuin EU-jäsenvaltioissa tai ETA-valtioissa. Toisin kuin osakevaihtoa, samaan yritysjärjestelydirektiiviin perustuvia kansallisia sulautumista koskevia säännöksiä voidaan tietyissä tilanteissa soveltaa jo nyt ETA:n ulkopuolisiin rajat ylittäviin fuusioihin (KHO 2021:36). Nykysäännökset mahdollistavat rajat ylittävän veroneutraalin yritysjärjestelyn sulautumisella, mutta eivät osakevaihdolla.

Yritysjärjestelydirektiivin ja sijoittautumisvapauden periaatteen mukaisesti jäsenvaltiot ovat velvollisia soveltamaan osakevaihtoa koskevia säännöksiä EU:ssa ja ETA:lla tapahtuviin osakevaihtoihin, mutta ETA:n ulkopuolisiin kolmansiin maihin EU-oikeuden säännöksillä ei ole vaikutusta. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin halutessaan soveltaa vastaavia säännöksiä myös ETA:n ulkopuolisiin kolmansiin maihin. Useat jäsenvaltiot sallivatkin tietyin edellytyksin veroneutraalin osakevaihdon myös ETA:n ulkopuolelle.

Etenkin kasvuyrityksille pääoman hankkimisen katsotaan olevan yksi tärkeimpiä yrityksen kasvattamisen edellytyksiä ja rahoitusta tarvitaan myös ulkomaisilta sijoittajilta. Osakevaihto on tyypillinen eurooppalaisten kasvuyritysten keino hankkia rahoitusta esimerkiksi Yhdysvaltojen tai Yhdistyneen Kuningaskunnan rahoitus- ja pääomamarkkinoilta.

Kun veroneutraali osakevaihto on mahdollinen muihin EU ja ETA-valtioihin ja osa näistä valtioista mahdollistaa veroneutraalin osakevaihdon ETA:n ulkopuolisiin valtioihin, saadaan verotuksen lykkääntymisetu jo nyt toteutettua käytännössä yhden välivaiheen kautta.

2.6 Muutoksenhaku matemaattiseen arvoon ja vertailuarvoon

Arvostamislain 14 §:ssä säädetään osakeyhtiön oikeudesta hakea muutosta oman osakkeensa matemaattiseen arvoon. Säännöksessä ei sen sijaan ole mainintaa osakeyhtiön muutoksenhakuoikeudesta oman osakkeensa vertailuarvoon. Osakkeen matemaattisella arvolla tai vertailuarvolla ei ole vaikutusta osakeyhtiön omaan verotukseen, vaan ainoastaan kyseisen yhtiön osakkeenomistajan verotukseen. Osakeyhtiön osakkaat voivat siten hakea muutosta omistamiensa osakkeiden vertailuarvoon siltä osin kuin se vaikuttaa heidän verotukseensa.

Yhden osakkaan oikaisuvaatimuksen perusteella tehtyä muutosta vertailuarvoon ei voida kuitenkaan suoraan ottaa huomioon muiden osakkaiden verotuksissa.

Osakkeen vertailuarvoa tarvitaan, kun lasketaan osakeyhtiön osakkaana olevan liikkeen- tai ammatinharjoittajan tai yhtiön nettovarallisuutta. Perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 55 §:n mukaisesti sukupolvenvaihdoshuojennuksessa käytettävä arvo määritetään vertailuarvon laskentaperusteiden mukaisesti. Virheellisesti laskettu vertailuarvo voi vaikuttaa osakkaana olevien osakeyhtiöiden nettovarallisuuden laskentaan ja sitä kautta myös niiden osakkeiden matemaattiseen arvoon.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on pyrkiä estämään osinkoverotuksen minimoiminen epätarkoituksenmukaisten osakevaihtojärjestelyjen avulla. Sääntelyn tulisi olla mahdollisimman selvää, jolloin verotus olisi ennustettavaa ja hallinnollisesti tehokasta. Lisäksi säännösten tulee olla yhteensopivia myös EU-oikeuden asettamien edellytysten kanssa.

Esityksen tavoitteena on myös helpottaa liiketoiminnan uudelleenjärjestelyjen toteuttamista ja rahoituksen hankkimista Suomessa sekä vahvistaa kilpailukykyä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Osakevaihtojärjestelyjen huomioiminen osinkoverotuksessa

Esityksessä ehdotetaan, että osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtyjen osakevaihtojen avulla saatava epätarkoituksenmukainen osinkoverohyöty estettäisiin säätämällä arvostamislaissa osakevaihdossa omistusta vaihtavien osakkeiden arvostusperiaatteista. Osakkeet arvostettaisiin hankkivan yhtiön nettovarallisuuslaskelmalla käyvän arvon sijaan osakevaihtoa edeltävään matemaattiseen arvoon, jolloin käypä arvo ei paisuttaisi hankkivan yhtiön nettovarallisuutta eikä siten kasvattaisi yhtiöstä nostettavan huojennetun osingon määrää. Muutoksen seurauksena yksinomaan osinkoverotuksen minimoimiseksi tehdyt osakevaihtojärjestelyt loppuisivat.

Kun yritysjärjestelydirektiivin ja siihen perustuvan elinkeinoverolain 52 f §:n tavoitteena on poistaa verotuksellisia esteitä yritystoiminnan uudelleenjärjestelyiltä unionin alueella vaarantamatta jäsenvaltioiden verotuksellisia intressejä, ei direktiivin tai kansallisen osakevaihtosäännöksen tarkoituksena ole tuottaa ylimääräisiä verohyötyjä osinkoverotuksen muodossa. Osinkoa jakavan yhtiön nettovarallisuudella ei kansainvälisesti vertaillen ole merkitystä huojennetun osingon määrään, eikä osakevaihtosäännöstä laadittaessa sen ole tarkoitettu vaikuttavan osinkoverotukseen. Suomessa osinkoverotukseen liittyvä verohyöty on direktiivin ja elinkeinoverolain 52 f §:n tarkoituksen ulkopuolinen tahaton verohyöty, joka on syntynyt kansallisen osinkoverojärjestelmän ja osakevaihtosäännöksen yhteisvaikutuksena. Direktiivin ja elinkeinoverolain 52 f §:n tarkoituksen vastaisena ongelmaan voidaan puuttua lainsäädäntöä muuttamalla.

Kun osakevaihtojärjestelyt osinkoverotuksen minimoimiseksi liittyvät pääasiassa tilanteisiin, joissa osakevaihdon kohteena oleva yhtiö ja hankkiva yhtiö ovat samojen osakkaiden tai heidän lähipiirinsä omistuksessa, muutos ehdotetaan rajattavan koskemaan vain etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välillä toteutettuja osakevaihtoja, joissa osakkeiden omistus järjestelyn seurauksena vain muuttuu välilliseksi. Tällöin ehdotettu muutos soveltuisi osinkoverotuksen

minimointiin tähtääviin osakevaihtoihin, mutta ei rajoittaisi perusteettomasti riippumattomien osapuolten välillä liiketaloudellisin perustein tehtäviä osakevaihtoja.

Arvostamislain muutosta sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeisiin arvostuksiin sekä 1.1.2026 lähtien nostettavissa olevien osinkojen verotukseen. Jotta arvostamislain muuttuneilla säännöksillä olisi vaikutusta 1.1.2026 ja sen jälkeen nostettavien osinkojen verotukseen, on tuloverolakiin lisättävä väliaikainen poikkeussäännös tätä koskien. Arvostamislain muutoksilla olisi vaikutusta niin toteutettujen kuin tulevien osakevaihtojen osalta kohdeyhtiön arvostamiseen hankkivalla yhtiöllä.

Hyvin vanhojen osakevaihtojen osalta osakkeiden osakevaihtoa edeltävän matemaattisen arvon ja etuyhteyden jälkikäteinen selvittäminen voisi kuitenkin muodostua haasteelliseksi, jolloin muutosta ehdotetaan sovellettavan vain 1.1.2017 tai sen jälkeen toteutettuihin järjestelyihin. Rajauksen taustalla on useita oikeudellisia ja hallinnollisia perusteita, jotka puoltavat aikarajan asettamista juuri kyseiseen ajankohtaan. Ensinnäkin osakevaihtoa edeltävän matemaattisen arvon selvittäminen sekä etuyhteyden muodostumisen arviointi osakevaihdon toteuttamishetkellä muodostuvat sitä haasteellisemmiksi mitä vanhemmasta järjestelystä on kysymys. Verohallinto on siirtynyt sähköiseen tietojärjestelmään vaiheittain vuodesta 2016 alkaen, jolloin verotustietojen jälkikäteinen saatavuus ja tarkastettavuus kyseistä ajankohtaa aikaisemmilta vuosilta olisi verovelvollisille ja Verohallinnolle huomattavasti vaikeampaa ja alttiimpaa virheille. Lisäksi verotusta koskevien asiakirjojen säilytysaika on yleensä noin 10 vuotta verovuoden päättymisestä. Toiseksi korkeimman hallinto-oikeuden vuonna 2017 antama ratkaisu KHO 2017:78 on vaikuttanut olennaisesti osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien osakevaihtojen yleistymiseen. Tämän vuoksi ennen kyseistä ratkaisua toteutettujen järjestelyjen sisällyttämistä säännöksen soveltamisalaan ei pidetä perusteltuna, koska muutoksen tavoitteena on puuttua nimenomaisesti osinkoverotuksen minimointiin tähtääviin järjestelyihin. Kolmanneksi osakevaihtojärjestelyistä saatavat verohyödyt ovat tyypillisesti suurimmillaan juuri osakevaihtoa seuraavina verovuosina. Yhtiön nettovarallisuus kasvaa usein ajan myötä, jolloin kohdeyhtiön arvostaminen käyvän arvon sijasta osakevaihtoa edeltävään osakkeen matemaattiseen arvoon tai yhteenlaskettuun vertailuarvoon arvovertailun kautta ei käytännössä vaikuta yhtiön nettovarallisuuteen suhteessa niin paljoa kuin osakevaihtoa välittömästi seuraavina vuosina, jolloin yhtiössä ei välttämättä ole kohdeyhtiön osakkeiden lisäksi muuta varallisuutta. Tämän vuoksi säännöksen ulottamista ennen vuotta 2017 toteutettuihin osakevaihtoihin ei pidetä tarkoituksenmukaisena eikä tarpeellisena sääntelyn tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Muutos soveltuisi kattavasti osinkoverotuksen minimointiin tähtääviin osakevaihtojärjestelyihin, mutta sitä ei tarpeettomasti sovellettaisi aikaisempiin järjestelyihin.

Osakevaihdossa omistusta vaihtavat osakkeet voitaisiin vaihtoehtoisesti arvostaa myös osakevaihtoa edeltävään poistamattomaan hankintamenoon tai vertailuarvoonsa. Aikaisemman poistamattoman hankintamenon käyttäminen voisi olla joissakin tilanteissa vaikeammin selvitettävissä jälkikäteen, kun taas matemaattinen arvo löytyy yhtiön osakevaihtoa edeltävästä verotuspäätöksestä. Vertailuarvon jälkikäteinen selvittäminen olisi yksinkertaisinta, sillä Verohallinto julkaisee vuosittain listan listaamattomien osakeyhtiöiden vertailuarvoista. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin arvostamaan osakkeet aikaisempaan matemaattiseen arvoon, joka huomioi poistamatonta hankintamenoa paremmin yhtiön osakevaihtohetken nettovarallisuuden. Osakeyhtiön nettovarallisuutta laskettaessa myös osakevaihdolla hankituille osakkeille tehtäisiin kuitenkin edelleen arvostamislain mukainen niin sanottu arvovertailu, jolloin nettovarallisuuslaskelmalla voitaisiin käyttää osakkeiden yhteenlaskettua vertailuarvoa, jos se on niiden yhteenlaskettua hankintamenoa eli ehdotettua matemaattista arvoa suurempi.

Yritysjärjestelydirektiivi ei estä jäsenvaltioita säätämästä osakevaihdolla omistusta vaihtavien osakkeiden arvostamisperiaatteista hankkivan yhtiön nettovarallisuutta laskettaessa.

Muutoksella ei asetettaisi lisäedellytyksiä osakevaihdossa osakkeita luovuttavan osakkeenomistajan verotuksen lykkääntymisedulle, vaan tarkoituksena olisi säätää omistusta vaihtavien osakkeiden arvostamisesta etuyhteydessä toteutettujen osakevaihtojen osalta. Kohdeyhtiön osakkeen arvostaminen matemaattiseen arvoonsa hankkivan yhtiön nettovarallisuuslaskelmalla ei myöskään kiristäisi osakkeita luovuttaneen osakkeenomistajan verotusta verrattuna tilanteeseen ennen osakevaihtoa.

4.1.2 Osakevaihdolla hankittujen osakkeiden hankintameno

Esityksessä ehdotetaan, että hankintamenon kasvattamiseksi tehtyjen osakevaihtojen avulla saatava epätarkoituksenmukainen luovutusvoittoverohyöty estettäisiin säätämällä elinkeinoverolaissa osakevaihdossa hankittujen osakkeiden hankintamenosta. Ehdotuksen mukaan osakevaihdossa osakkeita hankkivan osakeyhtiön verotuksessa osakkeiden hankintamenona pidettäisiin osakevaihtoa edeltävää yhteenlaskettua matemaattista arvoa. Hankintamenoon luettaisiin lisäksi edelleen osakkeiden hankinnasta aiheutuneet menot. Muutoksen myötä käypä arvo ei kasvattaisi hankintamenoa osakkeita myöhemmin luovutettaessa, jolloin käypään arvoon arvostamisella saavutettava veroetu estyisi. Osakevaihtoa edeltävä matemaattinen arvo vastaisi myös arvostamislakiin ehdotettavaa muutosta.

Osakevaihtoa edeltävän osakkeiden yhteenlasketun matemaattisen arvon käyttäminen hankintamenona hankkivalla yhtiöllä olisi perusteltua myös siksi, että matemaattinen arvo ottaisi huomioon kohdeyhtiön nettovarallisuuden luovutusvoittoverotuksessa. Vaihtoehtoisesti hankintamenona voitaisiin pitää osakevaihtoa edeltävää luovuttavan osakkeenomistajan poistamatonta hankintamenoa. Tämä voisi kuitenkin johtaa joissakin tapauksissa osittain kaksinkertaiseen verotukseen, mikäli osakevaihdossa yhtiön hankkimat osakkeet luovutettaisiin myöhemmin, ja vastaava arvonnousu verotettaisiin myös kohdeyhtiön osakkeenomistajien luovuttaessa vastikkeena saamansa osakkeet.

Kun osakevaihtojärjestelyjen ongelmat, niin hankintamenon kasvattamiseen kuin osinkoverotuksen minimointiin liittyvät lähinnä tilanteisiin, joissa osakevaihdon kohteena oleva yhtiö ja hankkiva yhtiö ovat samojen osakkaiden tai heidän lähipiirinsä omistuksessa, muutos ehdotetaan rajattavan koskemaan vain etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välillä toteutettuja osakevaihtoja, joissa osakkeiden omistus käytännössä vain muuttuu välilliseksi. Tällöin ehdotettu muutos soveltuisi osakkeiden hankintamenon kasvattamiseen liittyviin osakevaihtoihin eikä vaikuttaisi perusteettomasti riippumattomien osapuolten välillä liiketaloudellisin perustein tehtävien osakevaihtojen veroseuraamuksiin. Etuyhteyden määritelmä olisi sisällöltään vastaava niin elinkeinoverolaissa kuin arvostamislaissa.

Osakevaihdossa hankittujen osakkeiden hankintamenon määrittäminen ei kuulu yritysjärjestelydirektiivin soveltamisalaan. Direktiivi ei estä jäsenvaltioita verottamasta vastaanotettujen osakkeiden myöhemmästä luovutuksesta johtuvaa voittoa samalla tavalla kuin ennen hankintaa olemassa olevien osakkeiden luovutuksesta johtuvaa voittoa. Muutoksella ei siten asetettaisi lisäedellytyksiä osakevaihdossa osakkeita luovuttavan osakkeenomistajan verotuksen lykkääntymisedulle, vaan tarkoituksena olisi säätää hankittujen osakkeiden verotuksessa käytettävästä hankintamenosta etuyhteydessä toteutettujen osakevaihtojen osalta.

Veronkiertosäännöksellä voidaan nykyisin puuttua vain keinotekoisimpiin osakevaihtotapauksiin, joissa järjestely on toteutettu yksinomaan osakkeiden hankintamenon kasvattamiseksi myöhempää luovutusta varten, ja joissa osakevaihto sekä luovutus tapahtuvat ajallisesti lähekkäin. Elinkeinoverolain muuttaminen on tarpeen, jotta puhtaasti luovutusvoiton verotuksen välttämiseksi toteutetut osakevaihtojärjestelyt voitaisiin tehokkaasti estää.

4.1.3 Osakevaihdon rahavastike

Esityksessä ehdotetaan elinkeinoverolain osakevaihtosäännöstä muutettavaksi siten, että osakevaihdossa käytettävän rahavastikkeen enimmäismäärää nostettaisiin nykyisestä 10 prosentista 50 prosenttiin. Ehdotettua enimmäismäärän muutosta puoltaisi yhtiöiden osakevaihdolla toteutettavien rakennejärjestelyjen helpottaminen ja joustavoittaminen. Rajaamalla rahavastike enintään 50 prosenttiin voitaisiin kuitenkin säilyttää yritysjärjestelydirektiivin tarkoitus sulkea pois kaupan luonteiset toimet säännösten soveltamisalasta.

Lisäksi osakevaihdon rahavastikkeen enimmäismäärä ehdotetaan laskettavaksi siten, että nimellisarvon puuttuessa rahavastikkeen enimmäismäärä suhteutettaisiin omaan pääomaan kirjattavaan merkintämaksuun osakepääoman sijaan. Muutoksella myös sijoitetun oman pääoman rahastoon maksettu merkintähinta otettaisiin huomioon rahavastikkeen enimmäismäärää laskettaessa. Siltä osin kuin vastike annetaan rahana, katsottaisiin luovutus edelleen veronalaiseksi.

Osakevaihto ei ole sulautumisen ja jakautumisen tavoin yleisseuraanto ja poikkeaa siltä osin muista yritysjärjestelyistä rinnastuen lähinnä osakekauppaan. Ehdotettu rahavastikkeen 50 prosentin enimmäismäärä osakevaihdoissa poikkeaisi sulautumisissa ja jakautumisissa sallitusta enimmäismäärästä. Osakevaihdossa rahavastikkeen osuus voi olla suurempi, kun järjestelyyn yhdistetään samanaikaisesti esimerkiksi osakekauppoja. Muutoksen myötä osakekauppojen ja osakevaihdon välille ei välttämättä tarvitsisi jättää järjestelykokonaisuuksien kannalta epätarkoituksenmukaista ajallista väliä. Yritysjärjestelysäännösten tarkoituksen mukaisesti koko vastike ei kuitenkaan voisi olla rahaa, joten rahavastikkeen 50 prosentin enimmäismäärä toisi merkittävästi enemmän joustavuutta järjestelyihin. Muutos helpottaisi veroneutraalien osakevaihtojen toteuttamista ja mahdollistaisi vastikkeen jakamisen vapaammin osakevastikkeeseen ja rahavastikkeeseen tilanteessa, jossa (vähemmistö)osakkeenomistajat eivät halua olla järjestelyssä mukana.

4.1.4 Osakevaihto Euroopan talousalueen ulkopuolisiin maihin

Esityksessä ehdotetaan elinkeinoverolain yritysjärjestelysäännöstä muutettavaksi siten, että osakevaihtosäännöstä sovellettaisiin kotimaisten ja eri jäsenvaltioissa olevien yhtiöiden lisäksi myös ETA:n ulkopuolisissa maissa oleviin yhtiöihin tiettyjen lisäedellytysten täyttyessä.

Veroneutraalin osakevaihdon salliminen myös ETA:n ulkopuolelle mahdollistaisi rahoituksen hankkimisen esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Yhdistyneiden kuningaskuntien rahoitus- ja pääomamarkkinoilta. Pääoman hankkimisen katsotaan olevan yksi tärkeimpiä yrityksen kasvattamisen edellytyksiä etenkin kasvuyritysten osalta ja rahoitusta tarvitaan myös ulkomaisilta sijoittajilta.

Kun kotimainen lainsäädäntö sallii veroneutraalin osakevaihdon muihin EU ja ETA-valtioihin ja osa näistä valtioista taas veroneutraalin osakevaihdon ETA:n ulkopuolisiin valtioihin, saadaan verotuksen lykkääntymisetu jo nyt toteutettua käytännössä yhden välivaiheen kautta. Veroneutraalin osakevaihdon sallimisen myös ETA:n ulkopuolisiin maihin katsotaankin lähinnä vain yksinkertaistavan järjestelyä ja poistavan järjestelyiltä ylimääräisen välivaiheen. Kun nykysäännöt mahdollistavat lisäksi veroneutraalin sulautumisen ETA:n ulkopuolelle tietyissä tilanteissa, on perusteltua muuttaa myös osakevaihtosäännöksiä vastaavasti.

ETA:n ulkopuoliselle veroneutraalille osakevaihdolle esitetään lisäedellytyksenä muun muassa voimassa olevaa verosopimusta, kohdevaltion yhteisöverotuksen riittävää tasoa sekä

suomalaista osakeyhtiötä vastaavaa yhtiömuotoa. Lisäedellytyksillä pyritään varmistamaan riittävä verotietojenvaihto sekä kohdevaltion riittävä verotaso. Ilman mainittuja lisäedellytyksiä ETA:n ulkopuolelle sallittu osakevaihto voisi mahdollistaa sen, että suomalainen myyjä voisi joissakin tilanteissa välttyä tulevaisuudessa jopa kokonaan osakkeiden luovutusvoiton verotukselta. Ehdotetut lisäedellytykset vastaisivat sisällöltään pitkälti Ruotsin veroneutraalin osakevaihdon lisäedellytyksiä.

4.1.5 Vertailuarvon muutoksenhaku

Esityksessä ehdotetaan, että osakeyhtiö voisi hakea muutosta oman osakkeensa vertailuarvoon. Matemaattisen arvon tavoin muutosta haettaisiin sen verovuoden verotuspäätökseen, jolla vertailuarvo on vahvistettu. Muutosta haettaisiin kyseisen verovuoden yleisten muutoksenhakuaikojen mukaisesti. Muutoksenhakuoikeudesta osakkeen vertailuarvoon säädettäisiin arvostamislaissa.

Osakeyhtiöllä itsellään on parhaimmat tiedot nettovarallisuudestaan ja siten osakkaitaan paremmat edellytykset havaita osakkeensa vertailuarvoon vaikuttavat virheet. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että yhtiöllä olisi oikeus hakea muutosta oman osakkeensa vertailuarvoon. Jos vertailuarvo saataisiin oikaistua yhtiön oikaisuvaatimuksen perusteella, oikaisun seurauksena myös tulevien vuosien vertailuarvot olisivat oikeammat. Muutoksen jälkeen säännös vastaisi asiasisällöltään aikaisempaa varallisuusverolain (1537/1992) 27 §:n 6 momenttia.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Osakevaihtojärjestelyt

Osakkeiden arvostusperiaatteita koskevan muutoksen vaikutusta on arvioitu selvittämällä tietoja osakevaihtojen lukumääristä eri vuosina sekä tarkempia tietoja verovuonna 2023 tehdyistä osakevaihtojärjestelyistä. Vuoden 2023 osakevaihtojärjestelyistä on pyritty arvioimaan osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtyjen osakevaihtojen vaikutus osingonjakoon. Tällaisia tapauksia Verohallinto on arvioinut olleen vuonna 2023 noin 280 kappaletta. Näiden osakevaihtojen teoreettiseksi vuositason verotuottojen menetykseksi, joka aiheutuu pääomatulo-osingon määrän kasvusta verrattuna tilanteeseen, jossa sama summa olisi nostettu palkkana ennen osakevaihdon tekemistä Verohallinto on arvioinut lähes 15 miljoonaa euroa. Laskelma on vuositason karkea arvio, jota varten on tehty useita laskentaoletuksia.

Osakkeiden arvostusperiaatteita koskevalla muutoksella estettäisiin edellä arvioitu verotuottojen menetys. Muutoksen vaikutus verotuottoon olisi vuositasolla kuitenkin edellä arvioitua suurempi. Ensinnäkin muutos vaikuttaisi esityksen antamisen jälkeisiin osingonjakopäätöksiin vuodesta 2017 alkaen tehtyjen osakevaihtojen osalta. Toiseksi osakevaihdosta saadaan verohyötyä usean vuoden aikana, jolloin usean vuoden aikana tehtyjen osakevaihtojen yhteisvaikutus kasvattaa osakevaihdoista seuraavaa vuosittaista verotuottojen menetystä ja siten muutoksesta saatavaa verotuottoa. Kolmanneksi muutos poistaisi kannustimen osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtäville osakevaihtojärjestelyille myös tulevaisuudessa. Nämä seikat huomioon ottaen arvioidaan, että muutos kasvattaisi ansio- ja pääomatuloveron tuottoa kokonaisuudessaan 37 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 25 miljoonaa euroa, kuntien osuus 9 miljoonaa euroa, seurakuntien osuus 2 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus miljoona euroa. Lisäksi muutoksen arvioidaan pienentävän varainsiirtoveron tuottoa 3 miljoonalla eurolla, mikä seuraa veron perusteena olevien

osakkeiden käyvän arvon pienentymisestä ja osakevaihtojärjestelyjen määrän arvioidusta vähentymisestä tulevaisuudessa.

Osakevaihdolla hankittujen osakkeiden hankintameno

Osakevaihdolla hankittujen osakkeiden hankintamenosta säätämisen voidaan yleisesti katsoa ehkäisevän nykyisen sääntelyn mahdollistamaa luovutusvoittoveron laskua ja siitä aiheutuvaa verotuottojen menetystä. Muutoksella on vaikututusta vain 1.1.2026 tai sen jälkeen toteutettaviin järjestelyihin, eikä käytettävissä ole arviota luovutusten lukumäärästä tai käyvän arvon vaikutuksesta luovutusvoittoverotukseen. Muutoksella arvioidaan olevan vähäisiä verotuottoa lisääviä vaikutuksia.

Rahavastikkeen enimmäismäärän nostaminen

Rahavastikkeen enimmäismäärän nostaminen 10 prosentista 50 prosenttiin voisi johtaa rahavastikkeen laajempaan käyttöön osakevaihdoissa. Rahavastikkeen määrän rajoittaminen kymmeneen prosenttiin ei fiskaalisen intressin kannalta ole välttämättä tarpeellista, koska rahavastikkeen osalta luovutus on veronalainen eikä luovutusvoiton verotusta lykätä (pois lukien osakesäästötilin sisällä tapahtuvat luovutukset). Koska rahavastike verotetaan välittömästi yritysjärjestelyn yhteydessä, rahavastikkeen käytön lisääntyminen aikaistaisi verotuksen ajankohtaa ja näin ollen aikaistaisi mahdollisten luovutusvoittoverojen kertymistä.

Toisaalta rahavastiketta koskevan nykysäännöksen rajoittavuudesta johtuen osakevaihtojärjestelyjä on todennäköisesti toteutettu kahdessa eri vaiheessa osin osakekauppoina tai kokonaan osakekauppoina. Muutos voisi siten lisätä osakevaihtoina toteutettuja järjestelyjä ja verotuksen lykkääntymistä osakevastikkeen osalta. Muutoksella ei olisi kuitenkaan merkittäviä vaikutuksia osakevaihtojärjestelyistä saataviin verotuottoihin.

Osakevaihtosäännösten ulottaminen ETA:n ulkopuolisiin maihin

Veroneutraalin osakevaihdon sallimisen myös ETA:n ulkopuolisiin maihin ei yleisesti katsota aiheuttavan välittömiä vaikutuksia verotuottoa alentavasti, sillä käytännössä säännös vain siirtää verotuksen realisoivan ajankohdan myöhempään mahdolliseen luovutukseen. Muutoksella saattaa yksittäistapauksissa olla verotuottoa myöhentävä vaikutus niiden järjestelyjen osalta, jotka ennen muutosta olisivat realisoineet verotuksen järjestelyn hetkellä. Tällaiset järjestelyt on kuitenkin käytännössä usein tehty jo nyt erilaisin järjestelyin, jotta välittömiltä verovaikutuksilta järjestelyn hetkellä on pysytty välttymään.

4.2.2 Vaikutukset verovelvollisille

Osakkeiden arvostusperiaatteita koskeva muutos poistaisi kannustimen osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtäville osakevaihtojärjestelyille. Koska tällaisia osakevaihtojärjestelyjä on arvioitu olevan merkittävä osa kaikista osakevaihtojärjestelyistä, osakevaihtojärjestelyjen määrän arvioidaan muutoksen seurauksena vähenevän nykyisestä selvästi.

Osakevaihtojärjestelyt ovat kohdistuneet useilla toimialoilla toimiviin yrityksiin. Esimerkiksi vuoden 2023 osakevaihtojärjestelyjä koskevan aineiston perusteella osinkoverotuksen optimoimiseksi tehdyn noin 280 osakevaihdon kohdeyhtiöistä 24 prosenttia oli ilmoittanut päätoimialakseen ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan, 21 prosenttia rakentamisen, 14 prosenttia tukku- ja vähittäiskaupan, 9 prosenttia teollisuuden ja 7 prosenttia terveys- ja

sosiaalipalvelujen toimialan. Muilta vuosilta vastaavaa tietoa ei ole käytettävissä, mutta toimialoittaisessa jakaumassa voidaan olettaa olevan vuosittaista vaihtelua.

Muutoksen arvioidaan alkuvaiheessa lisäävän etenkin hankkivan yhtiön ja sen osakkeenomistajien verotukseen liittyviä kysymyksiä ja selvitystarpeita, ja siten näiden verovelvollisten hallinnollista taakkaa.

Rahavastikkeen enimmäismäärän nostaminen helpottaisi osakevaihdon käyttämistä ja edistäisi siten osakevaihdon avulla tehtäviä yritysjärjestelyjä sekä voisi lisätä tällaisten yritysjärjestelyjen määrää.

Veroneutraalin osakevaihdon sallimisen ETA:n ulkopuolisiin maihin voidaan arvioida laajentavan suomalaisten yritysten mahdollisuuksia hankkia ulkomaista rahoitusta sekä mahdollistavan ulkomaisten sijoittajien pääomasijoituksia suomalaisiin yrityksiin. Siten muutos tukisi kasvuyritysten kasvattamisen edellytyksiä. Mahdolliselle ulkomaisen rahoituksen lisääntymiselle ei kuitenkaan voida esittää arviota.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Muutoksilla arvioidaan olevan alkuvaiheessa vaikutuksia Verohallinnon toimintoihin, kuten asiakas- ja virkailijaohjeistukseen sekä verovalvontaan. Muutosten voimaan tultua asiakkaiden neuvontatarpeen arvioidaan väliaikaisesti kasvavan. Muutoksilla ei arvioida olevan vaikutuksia Verohallinnon tietojärjestelmiin. Pidemmällä aikavälillä muutosten arvioidaan vähentävän Verohallinnon osakevaihtoihin liittyvien ennakkoratkaisuhakemusten ja osakevaihtotapausten käsittelyyn käytettäviä henkilötyövuosia.

4.2.4 Verotuottovaikutuksen kompensaatio

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti veroperustemuutoksista aiheutuvat verotuottomuutokset kompensoitaisiin kunnille. Tässä esityksessä ehdotetut muutokset lisäisivät kuntien kunnallisverotuloja yhteensä 9 miljoonaa euroa. Verotulomuutos kompensoitaisiin valtionosuusjärjestelmän kautta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot osinkoverotuksen minimoinnin estämiselle

Osakevaihtojärjestelyjen avulla tapahtuvaan osinkoverotuksen minimointiin olisi mahdollista puuttua osakevaihdossa omistusta vaihtavien osakkeiden arvostamisperiaatteista säätämisen sijasta myös muun muassa osinkoverojärjestelmää uudistamalla, veronkiertosäännöstä muuttamalla tai osakevaihtosäännösten soveltamisala voitaisiin rajata vain rajat ylittäviin tilanteisiin.

Näiden vaihtoehtojen lisäksi ansiotuloverotuksen keventämisellä ja sen seurauksena ansiotulo- ja pääomatuloverotuksen lähentämisellä vähennettäisiin myös osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien osakevaihtojen kannattavuutta, kun korkean ansiotuloverotuksen ja matalamman pääomatuloverotuksen välinen ero ei olisi niin suuri eikä järjestelystä saatava verohyöty niin merkittävä. Ansiotuloverotuksen laskeminen tulisi kuitenkin olla todella merkittävä, jotta sillä olisi tosiasiallista vaikutusta ongelmaan.

Listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen uudistaminen

Merkittävin syy osakevaihtojärjestelyjen viimeaikaiselle suosiolle perustuu nykyiseen osinkoverojärjestelmään, jossa huojennetun osingon määrä on sidottu osinkoa jakavan yhtiön nettovarallisuuteen. Järjestelmä kannustaa kasvattamaan nettovarallisuutta ja kohtelee eri liiketoimintaa harjoittavia yhtiöitä eri tavoin. Järjestelmä suosii vanhoja suuren nettovarallisuuden yhtiöitä, sekä aineellista pääomaa hyödyntäviä yhtiöitä uusien pienen tasevarallisuuden omaavien ja aineetonta pääomaan hyödyntävien yhtiöiden kustannuksella. Nykyinen osinkoverojärjestelmä on lisäksi monimutkainen ja suosii listaamattomia yrityksiä listattuihin yrityksiin nähden.

Mikäli osinkoverohuojennuksen ja nettovarallisuuden välisestä yhteydestä luovuttaisiin, loppuisivat samalla pääosin verotuksellisista syistä tehdyt osakevaihtojärjestelyt, joiden yksinomaisena syynä on nettovarallisuuden kasvattaminen ja huojennetusta osingosta hyötyminen. Suomi on lisäksi ainoa Pohjoismaa, jossa huojennetun osingon määrä on sidottu jakavan yhtiön nettovarallisuuteen.

Toinen, esimerkiksi valtiovarainministeriön työryhmien ehdottama vaihtoehto olisi laskea huojennetun osingon prosentuaalista 8 prosentin tuottorajaa selvästi alemmas, esimerkiksi sitoen se matalariskiseen korkotasoon. Tällöin nettovarallisuudella ei olisi enää niin suurta vaikutusta huojennetun osingon määrään ja pääosin nettovarallisuuden kasvattamiseksi tehtyjen järjestelyjen kannattavuus laskisi ja määrät vähenisivät.

Myös talouskasvun näkökulmasta osinkoverojärjestelmää tulisi uudistaa investointien suhteen neutraalimmaksi. Osinkoverotuksen tulisi kohdella eri toimialojen yrityksiä ja investointeja yhdenmukaisemmin. Listaamattomien yhtiöiden jakaman osingon nykyinen verotus sisältää useita investointien, tuottavuuden ja talouskasvun kannalta haitallisia kannustimia. Yksinkertaisin tapa parantaa nykyistä järjestelmää olisi laskea nykyistä 8 prosentin tuottorajaa selvästi alemmas esimerkiksi sitomalla se matalariskiseen markkinakorkoon (mahdollisesti korotettuna pienellä riskipreemiolla). Myös veroasteikon euromääräinen yläraja (150 000 euroa) olisi perusteltua poistaa samassa yhteydessä. Tämän suuntainen ehdotus sisältyy yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän vuonna 2017 ehdottamaan malliin, joka poistaisi osinkoverojärjestelmään liittyviä keskeisimpiä ongelmia.

Nykyinen osinkoverojärjestelmä on myös tarpeettoman monimutkainen, joten sen yksinkertaistaminen olisi jo verojärjestelmän selkeyden vuoksi perusteltua. Osinkoverojärjestelmä vaatisikin kokonaisuudistamista sekä aikaa ja perusteellista harkintaa, eikä se siksi olisi toimiva ja nopea ratkaisu osakevaihtojärjestelyjen avulla tapahtuvaan osinkoverotuksen minimointiin. Vaikka listaamattomien yhtiöiden osinkoverotusta uudistettaisiin, osakevaihtoihin liittyvä ongelma ei poistuisi kokonaan. Nettovarallisuuden keinotekoisella kasvattamisella saavutettaisiin edelleen verohyötyä, jolloin arvostusperiaatteiden muuttaminen edellä jaksossa 4.1.1 kuvatusti olisi tarpeellista ongelman poistamiseksi.

Veronkiertosäännöksen soveltaminen osakevaihtojärjestelyihin

Osakevaihdon lykkääntymisetu menetetään elinkeinoverolain 52 h §:n perusteella, mikäli on ilmeistä, että järjestelyn yksinomaisena tai yhtenä pääasiallisista tarkoituksista on ollut veron kiertäminen tai veron välttäminen. KHO linjasi vuosikirjaratkaisussaan KHO 2017:78 ettei osinkoverotuksen keventämiseen tähtääviin osakevaihtojärjestelyihin voida kuitenkaan soveltaa elinkeinoverolain 52 h §:n veronkiertosäännöstä, sillä järjestelystä ei ollut syntynyt konkreettisia ja järjestelmälle vieraita veroetuja. Nykyisellään veronkiertosäännöksen soveltamiskynnys on suhteellisen korkea ja säännöstä on sovellettu varsin harvoin.

Veronkiertosäännöstä olisi kuitenkin mahdollista muuttaa niin, että sen avulla yksinomaan verovälttelytarkoituksessa toteutettuihin etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välillä tehtyihin osakevaihtoihin pystyttäisiin teknisesti puuttumaan. Käytännössä tällainen elinkeinoverolain 52 h §:n (tai verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 28 §:n) muuttaminen olisi kuitenkin todennäköisesti yritysjärjestelydirektiivin tavoitteiden vastainen, sillä tällöin kansallinen lainsäädäntö asettaisi rajoitteita osakevaihtojärjestelyille, jotka eivät perustuisi direktiiviin. Tällöin kansallinen lainsäädäntö ei myöskään enää vastaisi direktiivin tavoitteita. Ongelman ratkaiseminen tapauskohtaisesti veronkiertosäännöksellä olisi lisäksi hallinnollisesti erittäin raskas toteuttaa.

Osakevaihtosäännösten soveltaminen vain ulkomaisiin osakevaihtoihin

Yritysjärjestelydirektiivi koskee vain rajat ylittäviä järjestelyjä, jolloin elinkeinoverolain 52 f §:n soveltamisala voitaisiin rajata vain rajat ylittäviin osakevaihtoihin. Tällöin kotimaisia pelkästään osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtäviä järjestelyjä ei enää kannattaisi tehdä, sillä osakevaihdon lykkääntymisetu poistuisi eikä järjestelyllä saavutettaisi enää vastaavaa hyötyä kuin ennen. Kaikkien kotimaisten osakevaihtojen rajaaminen soveltamisalan ulkopuolelle olisi kuitenkin suhteeton toimenpide osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien osakevaihtojärjestelyjen estämiseksi ja sillä estettäisiin myös kansalliset liiketaloudellisin perustein tehtävät osakevaihdot. Sääntelymuutos johtaisi siihen, että rajat ylittäville osakevaihdoille annettaisiin huomattava veroetu suhteessa kotimaisiin osakevaihtoihin. Vaihtoehtoa ei voida pitää toteuttamiskelpoisena, vaikka se direktiivin valossa olisikin mahdollista.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Kansalliset osakevaihtosäännökset perustuvat EU-alueella yritysjärjestelydirektiiviin ja ovat tältä osin yhteneväiset. Direktiivi ei kuitenkaan ota kantaa osakevaihdossa hankkivan yhtiön verotukseen, joten tältä osin sääntely voi vaihdella EU:n alueella. Muualla Euroopassa vastaavan tyyppistä osakevaihtojärjestelyjen avulla tapahtuvaa osinkoverotuksen minimointia ei kuitenkaan ole, sillä osinkoverohuojennusta ei ole muualla sidottu jakavan yhtiön nettovarallisuuteen.

Ruotsi

Ruotsissa luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille on omat osakevaihtosäännöksensä Ruotsin tuloverolain (Inkomstskattelag 1999:1229) 48 a ja 49 luvuissa. Säännökset koskevat järjestelyä, jossa yhtiö hankkii omistusosuuden toisesta yhtiöstä siten, että vastikkeena annetaan vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia omia osakkeita tai osuuksia. Annetun vastikkeen tulee olla markkinaehtoinen. Ruotsissa osakevaihtoa koskevasta lainsäädännöstä on vuoden 2006 alusta alkaen poistettu vaatimus siitä, että osakevaihdon yhteydessä maksettava rahavastike saisi olla enintään 10 prosenttia. Muutos johtui osittain siitä, että Ruotsin osakeyhtiölain uudistuksen (Aktiebolagslag 2005:551) yhteydessä luovuttiin osakkeiden nimellisarvosta. Lisäksi rahavastikkeen enimmäismäärän ylittyminen olisi käytännössä voitu ennen muutostakin välttää laatimalla kaksi erillistä sopimusta osakekaupasta ja osakevaihdosta. Nykysäännösten mukaan osakevaihdon yhteydessä maksettava korvaus voi olla osittain rahaa, mutta sille ei ole säädetty tiettyä enimmäisrajaa. Koko vastike ei säännöksen mukaan kuitenkaan voi olla rahaa. Verotuksen lykkäystä koskevia säännöksiä voidaan kuitenkin soveltaa ainoastaan niiden osakkeiden osalta, jotka vaihdetaan hankkivan yhtiön osakkeiksi. Hankkivan yhtiön verotuksessa osakkeet merkitään käypään arvoon.

Ruotsissa on lisäksi mahdollista toteuttaa veroneutraali osakevaihto ETA:n ulkopuoliseen valtioon tiettyjen lisäedellytysten täyttyessä. Hankkivan yhtiön tai kohdeyhtiön kotipaikan tulee ensinnäkin olla valtiossa, jonka kanssa Ruotsi on tehnyt verosopimuksen ja toiseksi yhtiön tulee olla kyseisessä valtiossa Ruotsissa olevaan osakeyhtiöön verrattuna samankaltaisen verokohtelun alainen. Vaadittavaa verotuksen tasoa ei ole kuitenkaan tarkoin määritelty Ruotsin lainsäädännössä, mutta käytännössä sen on ymmärretty olevan runsaan 10 prosentin luokkaa.

Tanska

Samoin kuin Ruotsissa, myös Tanskassa on poistettu osakevaihtoa koskevasta lainsäädännöstä vaatimus siitä, että osakevaihdon yhteydessä maksettava rahavastike saisi olla enintään 10 prosenttia. Aiemmin osakevaihdon yhteydessä enintään 10 prosentin käteisvastike on voitu jakaa osakkeenomistajien kesken siten, että yksittäiset osakkeenomistajat saavat vastikkeen yksinomaan käteisenä. Osakevaihdon yhteydessä mahdollisesti suoritettu rahavastike käsitellään osakkeiden myyntinä, jonka verollisuus määräytyy osakkeiden luovutusvoittojen verotuksesta annetun lain mukaan. Tanskassa hankittujen osakkeiden hankintamenosta ei säädetä lailla, vaan hankintameno määräytyy yleisen käytännön mukaisesti käypään arvoon.

Tanskassa on Ruotsin tavoin mahdollista toteuttaa veroneutraali osakevaihto ETA:n ulkopuoliseen valtioon tiettyjen lisäedellytysten täyttyessä. Myös Tanskassa vaatimuksena on verosopimuksen olemassaolo sekä ulkomaisen yhtiön tulee yhtiömuodoltaan vastata tanskalaista osakeyhtiötä.

Norja

Norjalla ei ole velvollisuutta panna yritysjärjestelydirektiiviä täytäntöön, mutta direktiivi on otettu huomioon Norjan verolainsäädännön muutoksia valmisteltaessa. Norjan osakevaihtoja koskevan lainsäädännön mukaan osakkeiden vaihto voidaan toteuttaa verovapaasti, kun vähintään 90 prosenttia Norjassa sijaitsevan osakeyhtiön osakkeista vaihdetaan toisessa ETA-valtiossa sijaitsevan osakeyhtiön osakkeisiin. Sama koskee tapauksia, joissa hankkiva osakeyhtiö on Norjassa ja luovuttava osakeyhtiö on toisessa ETA-valtiossa. Säännöksiä ei sovelleta kahden norjalaisen yhtiön osakkeiden vaihtoon. Osakevaihdossa annettavan muun vastikkeen kuin vastaanottavan yhtiön osakkeiden osuus saa olla enintään 20 prosenttia kokonaisvastikkeesta. Muun vastikkeen 20 prosentin enimmäisraja perustuu Norjan yhtiöoikeuteen, jossa se on ollut edellytyksenä sulautumisille ja jakautumisille jo pitkään. Edellytyksenä on myös, että järjestely toteutetaan verotuksen jatkuvuutta koskevien periaatteiden mukaisesti.

Norjan lainsäädäntö on vuoden 2011 alusta lukien mahdollistanut tietyt rajat ylittävät verovapaat osakevaihdot ETA:n ulkopuolelle. Verovapautta ei kuitenkaan sovelleta, jos osakevaihtoon osallistuvan yhtiön kotipaikka on ETA:n ulkopuolisessa alhaisen verotuksen maassa. Sama koskee yhtiötä, jonka kotipaikka on matalan verotuksen maassa ETA-alueella, jos yhtiö ei ole tosiasiallisesti sijoittautunut kyseiseen ETA-valtioon ja harjoita siellä todellista taloudellista toimintaa.

Muut EU-maat

Saksassa on viime aikoina tiukennettu verolakien yritysjärjestelysäännöksiä erityisesti osakevaihtojen osalta. Verolainsäädäntö mahdollistaa veroneutraalin osakevaihdon tietyin edellytyksin, kun osakkeita siirtävä osapuoli saa vastikkeena uusia osakkeita vastaanottavasta yhtiöstä. Veroneutraalissa osakevaihdossa siirrettävät osakkeet kirjataan pääsääntöisesti

hankkivan yhtiön verotuksessa kirjanpitoarvoon. Muu vastike, esimerkiksi käteinen, on sallittua, mutta tällaisen muun vastikkeen käyvän arvon tulee olla enintään 25 prosenttia siirrettyjen varojen kirjanpitoarvosta tai 500 000 euroa, ei kuitenkaan koskaan enemmän kuin siirrettyjen varojen kirjanpitoarvo. Saksan verolaki kattaa sekä kotimaisten että ulkomaisten osakkeiden luovutukset yhtiöön. Osakkeiden luovuttajan kotipaikalla ei ole merkitystä. Rajoituksia kuitenkin sovelletaan hankkivaan yhtiöön, jonka on oltava rekisteröity ja kotipaikan on oltava EU- tai ETA-valtiossa.

Belgiassa osakevaihtosäännökset ovat samansuuntaiset kuin Suomessa. Belgiassa rahavastike saa olla enintään 10 prosenttia vastikkeellisten uusien osakkeiden kirjanpitoarvon nimellisarvosta tai, jos nimellisarvoa ei ole, kirjanpidollisesta vasta-arvosta. Rahavastike lasketaan koko järjestelyn osalta. Belgian verolainsäädännön mukaan osakkeiden hankintameno hankkivalla yhtiöllä vastaa saatujen osakkeiden todellista arvoa ja vain kotimaiset ja EU-alueella toimivat yritykset voivat hyötyä veroneutraalista osakevaihdosta.

6 Lausuntopalaute

Luonnos hallituksen esitykseksi on ollut lausunnolla 19.6.–15.8.2025. Esitysluonnoksesta annettiin lausuntokierroksella 40 lausuntoa. Lausunnon hallituksen esityksestä ovat antaneet Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA, Elinkeinoelämän valtuuskunta, Finanssiala ry, Finnwatch ry, Keskuskauppakamari, Mikro- ja yksinyrittäjät ry, Perheyritystenliitto ry, Pääomasijoittajat ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Asianajajaliitto, Suomen startup-yhteisö ry, Suomen Taloushallinto ry, Suomen Veroasiantuntijat ry, Suomen Yrittäjät ry, Teknologiateollisuus ry, Verohallinto, Veronmaksajain Keskusliitto ry, Verotutkimuksen huippuyksikkö FIT, dosentti Marianne Malmgrén, dosentti Markku Järvenoja, dosentti Timo Torkkel, Itä-Suomen yliopiston yliopisto-opettaja Heidi Timperi, Turun kauppakorkeakoulun yliopisto-opettaja Hannu Itälä, apulaisprofessori Mika Nissinen, professori Juha Lindgren, professori Pekka Nykänen, Senior Fellow Timo Viherkenttä sekä yhteensä kaksitoista yksityishenkilöä ja yksittäistä yritystä. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö sekä Ahvenanmaan maakuntahallitus ilmoittivat, että niillä ei ole asiassa lausuttavaa.

Lausunnoissa kannatettiin yleisesti esityksen tavoitetta puuttua verojärjestelmän mahdollistamiin keinotekoisiin ja aggressiivisiin järjestelyihin ja esitystä pidettiin tarpeellisena. Akateemisten lausujien mielestä järjestelyihin olisi tullut puuttua jo huomattavasti aikaisemmin, kun taas yksityisten tahojen lausuntojen mukaan puhtaasti keinotekoisia ja aggressiivisia järjestelyjä ei juuri tehdä, vaan järjestelyt tehdään liiketaloudellisista lähtökohdista. Pääsääntöisesti lausunnoissa todettiin, että ehdotetut muutokset osakevaihdon avulla toteutettavan osinkoverotuksen epätarkoituksenmukaisen hyödyntämisen estämiseen ovat kannatettavia ja perusteltuja. Useassa lausunnossa osinkoverojärjestelmän muuttamista pidettiin kuitenkin perustellumpana tapana korjata epäkohta.

Suhtautuminen lain soveltamisajankohtaan vaihteli. Useissa lausunnoissa esitystä pidettiin taannehtivana lainsäädäntönä, koska muutoksia on esitetty sovellettavan voimaantulon jälkeisiin osingonjakoihin ja osakeluovutuksiin 1.1.2017 jälkeen toteutettujen osakevaihtojen osalta. Taannehtivuutta ja ajallista rajausta pidettiin ongelmallisena etenkin perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteen ja omaisuuden suojan kannalta. Useat lausujat pitivät lisäksi perustuslakivaliokunnan lausuntoa tarpeellisena. Etenkin osakeluovutusten osalta taannehtivuutta pidettiin ongelmallisena, sillä se saattaisi johtaa jopa osakevaihtoa edeltävää tilannetta ankarampaan verotukseen, eikä niihin katsota kohdistuvan vastaavaa laajamittaista verosuunnittelua kuin osinkoverotuksen minimointiin. Osassa lausunnoissa säännösten voimaantuloa esitettiin muutettavaksi niin, että ne soveltuisivat vain lain voimaantulon tai

hallituksen esityksen antopäivän jälkeen toteutettuihin osakevaihtoihin. Joidenkin lausuntojen mukaan perustellumpaa olisi sitoa soveltamisaika yleiseen kolmen vuoden verotuksen oikaisun määräaikaan. Toisaalta osassa lausunnoissa esitettiin, että muutokset olisi saatettava voimaan mahdollisimman pian esitetyn mukaisina ja muutoksen tavoitteet huomioiden pidettiin tärkeänä, että muutoksia sovellettaisiin jo tehtyihin osakevaihtoihin.

Usean lausunnon mukaan osakkeiden arvostaminen osakevaihtoa edeltävään poistamattomaan hankintamenoonsa ei huomioisi ollenkaan kohdeyhtiön nettovarallisuutta ja voisi johtaa osakevaihtoa edeltävää tilannetta ankarampaan osinko- ja luovutusverotukseen. Nettovarallisuuden laskentaan liittyvä muutos heikentäisi useiden yksityishenkilöiden lausuntojen mukaan järjestelyn käytettävyyttä. Aikaisemman hankintamenon selvittäminen etenkin jo tehtyjen osakevaihtojen osalta nähtiin lisäksi ongelmallisena. Useissa lausunnoissa vaihtoehtoisena ja parempana vaihtoehtona pidettiin kohdeyhtiön osakkeiden arvostamista matemaattiseen arvoonsa.

Muutamassa lausunnossa esityksiä pidettiin tarpeettomina, koska nettovarallisuuden ja hankintamenon keinotekoiseen kasvattamiseen osakevaihdon avulla voidaan puuttua riittävästi nykyisillä veronkiertämistä koskevilla säännöksillä sekä Verohallinnon uusilla arvostamisohjeilla.

Esitettyä etuyhteysmääritelmää pidettiin useissa lausunnoissa liian laajana ja sen ymmärrettiin käytännössä sisältävän kaikki osakevaihdot. Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomioita etuyhteysmääritelmän sisältämiin termeihin, joita ei ollut määritelty pykälässä. Tarpeettoman laajan soveltamisalan katsottiin rajoittavan tai pahimmillaan jopa estävän liiketaloudellisin perustein toteutettavat osakevaihdot. Osa lausujista oli tulkinnut etuyhteysmääritelmää ja siinä käytettyjä termejä esityksen mukaisesti, jolloin sitä pidettiin tarkkarajaisena ja riittävänä tarkoitukseensa. Pääsääntöisesti lausunnoissa soveltamisalan rajausta vain etuyhteydessä tehtyihin osakevaihtoihin pidettiin hyvänä ratkaisuna. Muutamissa lausunnoissa esitettiin, että etuyhteysmääritelmästä tulisi luopua kokonaan ja muutoksia tulisi soveltaa kaikkiin osakevaihtoihin sillä rajauksen käyttämisestä seuraisi vain tulkintaongelmia.

Rahavastikkeen enimmäismäärän nostamiseen ja osakevaihdon alueelliseen laajentamiseen Euroopan talousalueen ulkopuolisiin maihin liittyvät ehdotukset ovat lausunnoissa saaneet laajasti kannatusta. Rahavastikkeen osalta osassa lausuntoja on esitetty, että rahavastikkeen raja voitaisiin nostaa vieläkin korkeammaksi tai poistaa kokonaan. Muutamassa lausunnossa ehdotettiin, että rahavastike tulisi laskea osakekohtaisesti tai suhteuttaa koko vastikkeen määrään. Alueellisen laajentumisen osalta muutamissa lausunnoissa pykälämuotoilua pidettiin vaikeaselkoisena sekä ehdotettiin soveltamisen edellytyksenä olevaksi kohdevaltion riittäväksi verotasoksi kymmenen prosenttia ehdotetun 15 prosentin sijaan. Yhden lausunnon mukaan rahavastikkeen enimmäismäärän nostaminen lisäisi kaupan luonteisia osakevaihtoja ja alueellinen laajennus voisi avata epätarkoituksenmukaisia verolta välttymismahdollisuuksia.

Useassa lausunnossa nostettiin esiin, ettei muutosten suhdetta varainsiirtoverotukseen tai sukupolvenvaihdostilanteisiin ole tarkasteltu laisinkaan.

Muutoksenhakuoikeuden antamista oman osakkeensa vertailuarvoon pidettiin kannatettavana.

Verohallinnon lausunnon mukaan esitys ei ole esitetyssä aikataulussa kaikilta osin helposti täytäntöönpantavissa. Verohallinto esittää, että säännöksiä tulisi soveltaa ensimmäisen kerran verovuoden 2026 verotuksessa vahvistettaviin matemaattisiin arvoihin ja siten osinkoihin, jotka ovat nostettavissa 1.1.2027 tai sen jälkeen.

Esitykseen on lausuntokierroksen jälkeen tehty muutoksia. Osakkeet arvostettaisiin niin nettovarallisuuslaskennassa kuin osakkeita myöhemmin luovutettaessa niiden osakevaihtoa edeltävään matemaattiseen arvoonsa poistamattoman hankintamenon sijasta. Matemaattinen arvo huomioisi paremmin kohdeyhtiön nettovarallisuuden osakevaihdon hetkellä ja olisi helposti selvitettävissä etenkin aikaisemmin toteutettujen osakevaihtojen osalta.

Lausuntopalautteen perusteella esityksessä ei ehdoteta muutoksia arvostamislain ajalliseen soveltamisalaan jo toteutettujen osakevaihtojen osalta. Muutoksen on edelleen tarkoitus soveltua 1.1.2017 jälkeen toteutettuihin osakevaihtoihin ja perusteluja on täsmennetty tältä osin. Esityksen tavoitteet huomioiden olisi epätarkoituksenmukaista, mikäli arvostusmuutosta ei sovellettaisi jo tehtyjen osakevaihtojen osalta tulevaisuudessa nostettaviin osinkoihin vaan järjestelyn toteuttaneet pystyisivät edelleen hyötymään käyvän arvon kasvattamasta nettovarallisuudesta ja kevyesti verotetusta osingosta. Sen sijaan osakkeiden hankintamenoa koskevan esityksen soveltamisaikaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että muutos koskisi 1.1.2026 tai sen jälkeen toteuttavia osakevaihtoja. Aikaisemmin toteutettujen osakevaihtojen hankintameno pysyisi ennallaan, eikä muodostaisi kohtuuttomia verotuksellisia seurauksia osakkeita mahdollisesti myöhemmin luovutettaessa.

Arvostamislain muutosten soveltamisaikaa on muutettu lausuntokierroksella esitetystä. Muutoksia esitetään sovellettavaksi lain voimaantulon jälkeisiin arvostuksiin sekä 1.1.2026 ja sen jälkeen nostettaviin osinkoihin. Tämän toteuttamiseksi tuloverolakiin tehtäisiin väliaikainen muutos, jotta kaikkiin 1.1.2026 alkaen nostettavissa oleviin osinkoihin sovellettaisiin arvostamislain muuttuneita säännöksiä. Elinkeinoverolain muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran 1.1.2026 tai sen jälkeen toteutettaviin osakevaihtoihin. Soveltamisaikaa on muutettu selkeyden vuoksi lausuntokierroksella ehdotetusta soveltamisajasta.

Etuyhteysmääritelmää on lausuntopalautteen perusteella täsmennetty sekä määritelty soveltamisen kannalta oleelliset termit. Osakevaihdon osapuolilla tarkoitettaisiin hankkivaa yhtiötä sekä osakkeita luovuttaneita osakkeenomistajia. Osakevaihdon osapuolten etuyhteyden soveltamisrajaa osakevaihdon seurauksena on nostettu 50 prosentista 75 prosenttiin, jotta säännös soveltuisi mahdollisimman tarkkarajaisesti vain tavoitteeseensa eikä vaikeuttaisi tarpeettomasti liiketaloudellisin perustein tehtäviä osakevaihtoja.

Osakevaihdolla hankittujen osakkeiden hankintamenon osalta tavoitteita ja perusteluja on täsmennetty. Lisäksi alueellisen laajentumisen osalta pykälän sanamuotoa on täsmennetty, ja kohdevaltiolle asetettua riittävän verotason vaatimusta on alennettu. Rahavastikkeen laskentatapaa tai enimmäismäärää ei esitetä muutettavan lausuntojen perusteella.

Esityksen ei ole tarkoitettu aiheuttavan muutoksia varainsiirtoverotukseen, vaan varainsiirtovero suoritetaan jatkossakin kohdeyhtiön osakkeiden käyvän arvon perusteella. Esityksen ei ole myöskään tarkoitus muuttaa sukupolvenvaihdoshuojennuksen laskennan perusteita tai osakevaihdon käytettävyyttä osana sukupolvenvaihdostilanteita. Hankkivan yhtiön osakkeen vertailuarvo perustuu edelleen arvostamislain mukaan laskettuun nettovarallisuuteen.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki elinkeinotulon verottamisesta

52 §. Pykälässä säädetään kotimaisten osakeyhtiöiden ja eri jäsenvaltioissa olevien yhtiöiden yritysjärjestelyistä. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin osakevaihtosäännösten soveltamisesta myös silloin, kun osakevaihdossa osakkeita hankkiva

yhtiö, kohdeyhtiö tai niistä kumpikaan ei ole Suomessa yleisesti verovelvollinen ja tämän yhtiön tai niiden yhtiöiden kotipaikka on Suomen ja Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion välisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan Euroopan talousalueen ulkopuolella. Tuloverolain 9 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan Suomessa yleisesti verovelvollisia ovat muun muassa kotimainen yhteisö sekä ulkomailla perustettu tai rekisteröity yhteisö, jonka tosiallinen johtopaikka sijaitsee Suomessa.

Osakevaihtoa koskevia säännöksiä sovellettaisiin Euroopan talousalueen ulkopuolisten maiden osalta kuitenkin vain, mikäli pykälässä mainitut lisäedellytykset täyttyisivät. Vaatimuksena olisi ensinnäkin, että hankkivan yhtiön ja kohdeyhtiön kotipaikan olisi oltava valtiossa, jonka kanssa Suomella on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Toiseksi vaadittaisiin, että hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö ovat velvollisia suorittamaan tulostaan veroa vähintään kymmenen prosenttia siinä valtiossa, jossa niillä on kotipaikka. Vaatimus ei täyttyisi, jos hankkiva yhtiö tai kohdeyhtiö ei ole itsenäinen verovelvollinen tai yhtiö on verovapaa tai sillä on mahdollisuus kotivaltionsa lainsäädännön perusteella valita verovapaus. Veron vähimmäismäärän tarkastelu tapahtuisi hankkivan yhtiön tai kohdeyhtiön verotuksessa sovellettua nimellistä verokantaa tarkastelemalla. Säännöksellä pyrittäisiin varmistamaan hankkivan yhtiön ja kohdeyhtiön kotivaltion riittävä verotaso. Kolmanneksi hankkivan yhtiön ja kohdeyhtiön tulisi vastata yhtiömuodoltaan suomalaista osakeyhtiötä. Arvioitaessa, vastaako ulkomainen yhtiö yhtiömuodoltaan suomalaista osakeyhtiötä, lähtökohtana on, vastaako sen siviilioikeudellinen asema pääosin suomalaisen osakeyhtiön asemaa.

Pykälässä ei edellytettäisi, että molempien yhtiöiden olisi oltava samassa valtiossa.

52 f §. Pykälän 1 momentissa säädetään osakevaihtosäännöksen soveltamisedellytyksistä. Momenttia muutettaisiin rahavastikkeen enimmäismäärän osalta. Osakevaihdossa voitaisiin vastikkeena antaa rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin 50 prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua omaa pääomaa. Rahavastikkeen enimmäismäärä suhteutettaisiin siis omaan pääomaan kirjattavaan merkintämaksuun nykyisen osakepääomaan merkittävän määrän sijaan. Muutoksella ei olisi tarkoitus muuttaa rahavastikkeen määräytymistä nykyisestä, vaan rahavastike laskettaisiin jatkossakin johdonmukaisesti järjestelykohtaisesti kuten sulautumisessa ja jakautumisessa. Maksetun rahavastikkeen osalta osakevaihtoa pidettäisiin edelleen veronalaisena luovutuksena.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin myös hankkivan yhtiön ja kohdeyhtiön määritelmät. Määritelmien lisäämisellä ei olisi vaikutusta säännöksen sisältöön. Hankkivalla yhtiöllä tarkoitettaisiin osakeyhtiötä, joka hankkii tämän pykälän mukaisella osakevaihdolla toisen osakeyhtiön osakkeita. Kohdeyhtiöllä taas tarkoitettaisiin sitä yhtiötä, jonka osakkeita osakevaihdolla hankitaan.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välisessä osakevaihdossa osakkeita hankkineen yhtiön verotuksessa käytettävästä kohdeyhtiön hankintamenosta. Jos osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, osakkeita hankkineen osakeyhtiön verotuksessa kohdeyhtiön osakkeiden hankintamenona pidettäisiin kohdeyhtiön osakevaihtoa edeltänyttä yhteenlaskettua matemaattista arvoa. Kohdeyhtiön osakkeiden osakevaihtoa edeltänyt yhteenlaskettu matemaattinen arvo laskettaisiin osakevaihdossa osakkeita luovuttaneiden osakkeenomistajien yhteenlasketuista matemaattisista arvoista. Kohdeyhtiön osakkeen osakevaihtoa edeltävänä matemaattisena arvona pidetään kohdeyhtiön osakevaihtoa edeltävän verovuoden matemaattista arvoa. Hankintamenoon luettaisiin lisäksi edelleen osakkeiden hankinnasta johtuneet menot.

Pykälässä määriteltäisiin osakevaihdon osapuolet, joilla tarkoitetaan osakkeita hankkivaa yhtiötä ja osakkeita luovuttaneita osakkeenomistajia. Osakevaihdon osapuolten katsottaisiin olevan etuyhteydessä toisiinsa ensinnäkin, jos osakevaihdon osapuoli yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa omistaa välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Toiseksi jos kolmas osapuoli yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa omistaa välittömästi tai välillisesti yli puolet molempien osakevaihdon osapuolten pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet molempien osakevaihdon osapuolten kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä osakevaihdon osapuolten katsottaisiin olevan etuyhteydessä toisiinsa. Etuyhteyden täyttymistä arvioitaisiin ensinnäkin osakevaihdon hetkellä, eli mikäli osakkeita luovuttaneet osakkeenomistajat omistaisivat esimerkiksi 60 prosenttia hankkivan yhtiön osakkeista välittömästi ennen osakevaihtoa, kohdeyhtiön osakkeet arvostettaisiin hankkivalla yhtiöllä osakevaihtoa edeltävään matemaattiseen arvoonsa. Osakevaihdon osapuolten katsottaisiin olevan etuyhteydessä toisiinsa myös, mikäli osakevaihdon seurauksena osapuolen yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa välittömästi tai välillisesti omistama osuus toisen osapuolen pääomasta tai äänimäärästä olisi yli 75 prosenttia. Etuyhteyden täyttymistä arvioitaisiin välittömästi osakevaihdon toteuttamisen jälkeen, eikä mahdollisilla myöhemmillä omistusmuutoksilla olisi vaikutusta ehtojen täyttymistä arvioitaessa. Etuyhteyden arvioinnilla osakevaihdon seurauksena pyritään estämään etuyhteysmääritelmän kiertäminen.

Etuyhteysmääritelmän tarkoituksena on kohdistaa ehdotettu muutos vain hankintamenon kasvattamiseksi tähtääviin osakevaihtoihin, eikä rajoittaa perusteettomasti riippumattomien osapuolten välisiä liiketaloudellisin perustein tehtäviä osakevaihtoja. Etuyhteyden täyttyminen osakevaihdon seurauksena edellyttää lisäksi merkittävästi suurempaa omistusosuutta ja äänivaltaa, jotta poikkeussäännös ei soveltuisi tarpeettomasti muihin kuin ongelmallisiksi katsottuihin, verotuksen minimointiin tähtääviin osakevaihtojärjestelyihin. Mikäli ehdotettua rajausta pyrittäisiin kiertämään erilaisilla uusilla järjestelyillä, voitaisiin näihin keinotekoisiin tilanteisiin soveltaa yleisiä veronkiertosäännöksiä.

7.2 Laki varojen arvostamisesta verotuksessa

3 §. *Yhtiön varojen arvostaminen*. Lain 3 §:ssä säädetään varojen arvostamisesta osakeyhtiön nettovarallisuutta laskettaessa. Pykälään lisättäisiin uusi 9 momentti, jossa säädettäisiin elinkeinoverolain 52 f §:n 5 momentin mukaisessa etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välisessä osakevaihdossa hankittujen osakkeiden arvostamisesta. Mikäli osakevaihdon osapuolet olisivat etuyhteydessä toisiinsa, arvostettaisiin osakevaihdossa hankitut kohdeyhtiön osakkeet hankkivan yhtiön nettovarallisuutta laskettaessa osakevaihtoa edeltävään yhteenlaskettuun matemaattiseen arvoon. Yhteenlasketulla matemaattisella arvolla tarkoitettaisiin luovutettujen osakkeiden osakevaihtoa edeltävän verovuoden matemaattista arvoa.

Osakevaihtoa edeltävä osakkeiden yhteenlaskettu matemaattinen arvo huomioitaisiin myös 6 momentin mukaista arvovertailua tehtäessä. Pykälän 6 momentissa säädetään muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvien julkisesti noteerattujen arvopapereiden ja sijoitusrahasto-osuuksien sekä yhtiön osakkeiden arvostamisesta yhteenlaskettuun laissa tarkemmin määriteltyyn vertailuarvoon, jos se on yhteenlaskettua hankintamenoa suurempi. Osakeyhtiön nettovarallisuutta laskettaessa osakevaihdolla hankituille osakkeille tehtäisiin edelleen niin sanottu arvovertailu, jolloin nettovarallisuuslaskelmalla voitaisiin käyttää osakkeiden yhteenlaskettua vertailuarvoa, jos se on niiden yhteenlaskettua hankintamenoa eli ehdotettua matemaattista arvoa suurempi.

Etuyhteysmääritelmän tarkoituksena on kohdistaa ehdotettu muutos vain nettovarallisuuden kasvattamisen avulla tapahtuviin osinkoverotuksen minimointiin tähtääviin osakevaihtoihin, eikä rajoittaa perusteettomasti riippumattomien osapuolten välisiä liiketaloudellisin perustein tehtäviä osakevaihtoja. Etuyhteyden täyttymistä arvioitaisiin osakevaihdon hetkellä sekä välittömästi osakevaihdon toteuttamisen jälkeen.

Säännöstä sovellettaisiin yhtiön varojen arvostamiseen lain voimaantulosta alkaen. Säännöksellä olisi siten vaikutusta osakevaihdolla jo hankittujen osakkeiden arvostamiseen. Muutosta sovellettaisiin kuitenkin vain 1.1.2017 tai sen jälkeen toteutettuihin osakevaihtoihin, sillä osakevaihtoa edeltävän kohdeyhtiön osakkeen matemaattisen arvon selvittäminen sekä etuyhteyden arviointi vanhempien osakevaihtojen osalta voisi muodostua haasteelliseksi. Osakevaihtojärjestelyjen epätarkoituksenmukainen ja laajamittainen hyödyntäminen osinkoverotuksen minimoimiseksi on lisäksi kasvanut kyseisestä ajankohdasta lähtien. Osakevaihdoista saadut veroedut ovat lisäksi suurimmillaan osakevaihtoa seuraavina verovuosina, ja järjestelystä saatavan hyödyn määrä alenee mitä enemmän järjestelystä on kulunut aikaa. Näiden seikkojen vuoksi säännöksen ulottamista ennen vuotta 2017 toteutettuihin osakevaihtoihin ei pidetä tarkoituksenmukaisena eikä tarpeellisena sääntelyn tavoitteet huomioiden.

12 §. *Osakepääoman muutokset*. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin verovuoden aikana merkittyjen uusien osakkeiden arvostamisesta osakevaihdon yhteydessä. Jos osakepääoman korottaminen on tapahtunut elinkeinoverolain 52 f §:n tarkoittaman osakevaihdon yhteydessä ja osakevaihdon osapuolet ovat mainitun pykälän 5 momentin mukaisesti etuyhteydessä toisiinsa, osakkeita hankkineen yhtiön vastikkeena antamien uusien osakkeiden matemaattiseksi arvoksi katsotaan hankittujen osakkeiden osakevaihtoa edeltänyt matemaattinen arvo jaettuna vastikkeena annettujen osakkeiden lukumäärällä.

14 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä säädetään osakeyhtiön muutoksenhakuoikeudesta oman osakkeensa matemaattiseen arvoon. Pykälään lisättäisiin osakeyhtiölle oikeus hakea muutosta myös oman osakkeensa vertailuarvoon vastaavalla tavalla kuin se saa hakea muutosta osakkeen matemaattiseen arvoon. Pykälä vastaisi asiasisällöltään aikaisempaa varallisuusverolain 27 §:n 6 momenttia.

7.3 Tuloverolaki

33 b §. *Muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatu osinko*. Pykälässä säädetään luonnollisen henkilön muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadun osingon verotuksesta. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin väliaikaisesti sellaisissa tilanteissa, joissa luonnollinen henkilö saa osinkotuloa 1.1.2026–31.12.2027 välisenä aikana sellaisesta yhtiöstä, joka on toiminut hankkivana yhtiönä elinkeinoverolain 52 f §:n mukaisessa osakevaihdossa ja osakevaihdon osapuolet ovat mainitun pykälän 5 momentin mukaisesti etuyhteydessä toisiinsa. Tällaisissa tilanteissa kahdeksan prosentin vuotuista tuottoa ei laskettaisi arvostamislain pääsäännön mukaisesti lasketulle osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle vaan kyseistä verovuoden matemaattista arvoa oikaistaisiin etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välisessä osakevaihdossa hankittujen osakkeiden osalta arvostamislain 3 §:n 9 momentin mukaisella arvolla. Etuyhteyden täyttymistä arvioitaisiin osakevaihdon hetkellä sekä välittömästi osakevaihdon toteuttamisen jälkeen.

Väliaikainen poikkeussäännös tarvitaan, jotta kaikkien 1.1.2026 ja sen jälkeen nostettavien osinkojen matemaattinen arvo laskettaisiin yhdenmukaisesti arvostamislain etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välisiä osakevaihtoja koskeva varojen arvostaminen huomioiden. Ilman väliaikaista säännöstä osingon verotuksen perusteena käytettävän matemaattisen arvon

laskennassa osakevaihdossa hankittujen kohdeyhtiön osakkeiden arvostus riippuisi siitä, milloin osinkoa jakavan yhtiön tilikausi olisi päättynyt ja minkä vuoden tilinpäätöksen perusteella osakkeen verovuoden matemaattinen arvo vuodelle 2026 olisi laskettu. Poikkeussäännöksellä kaikkien 1.1.2026 lähtien nostettavien osinkojen verotuksen perusteena käytettävä matemaattinen arvo laskettaisiin vastaavasti riippumatta osinkoa jakavan yhtiön tilikaudesta. Poikkeussäännöksellä ei olisi muutoin vaikutusta yhtiön matemaattisen arvon laskentaan.

8 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Arvostamislain 3 §:n 9 momentin ja 12 §:n 2 momentin muutosta sovellettaisiin yhtiön varojen arvostamiseen lain voimaantulosta lukien.

Tuloverolain 33 b §:n 1 momenttia sovellettaisiin 1.1.2026 tai sen jälkeen nostettaviin osinkoihin. Laki olisi voimassa 31.12.2027 asti.

Elinkeinoverolain 52 §:n 3 momentin ja 52 f §:n 1 ja 5 momentin muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran 1.1.2026 tai sen jälkeen toteutettaviin osakevaihtoihin.

Arvostamislain 14 §:n muutosta sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2025 toimitettavassa verotuksessa.

9 Suhde muihin esityksiin

9.1 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

10.1 Verolain taannehtivuus

Perustuslain 81 § ei sisällä yleistä taannehtivan verolainsäädännön kieltoa. Perustuslakivaliokunta on katsonut, muun muassa lausunnossaan PeVL 1/2009 vp, että ”yleisistä oikeusperiaatteista – kuten ennakoitavuuden ja kohtuullisuuden vaatimuksista – lähtien voidaan muotoilla lähtökohta, jonka mukaan taannehtivaa verolainsäädäntöä tulee välttää. Tästä huolimatta yksittäisiin tapauksiin saattaa liittyä sellaisia erityispiirteitä, että taannehtivankaan verolainsäädännön hyväksyminen ei muodostu suorastaan valtiosäännön vastaiseksi”. Perustuslakivaliokunta on samassa lausunnossaan lausunut, että vaikka taannehtivaa verolainsäädäntöä ei voida rinnastaa esimerkiksi yksityisten henkilöiden välisten sopimussuhteiden taannehtivaan sääntelyyn, myös verolakeihin liittyy oikeus luottaa verovelvollisuuden kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen niin, että tällaisia seikkoja ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi verovelvollisen oikeusasemaa (PeVL 1/2009, s. 2 ja siellä viitatut PeVL 39/2006 vp, s. 2/I ja PeVL 56/2005 vp, s. 2/I). Taloudellisilla toimijoilla on valiokunnan mielestä oikeus odottaa verolainsäädännöltä sellaista ennakoitavuutta, että he pystyvät etukäteen kohtuullisessa määrin arvioimaan verolainsäädännön merkityksen toimintaansa suunnitellessaan.

Verolakien taannehtivuus ei siten ole muodostunut ehdottoman vältettäväksi. Taannehtivuus on mahdollista, jos verovelvollisen asemaa ei heikennetä kohtuuttomalla tavalla. Kohtuuton voisi siten olla esimerkiksi laki, joka taannehtivasti loukkaa verovelvollisen perusteltuja odotuksia.

Arvostamislain nettovarallisuuslaskentaa koskevia muutoksia ehdotetaan sovellettavaksi lain voimaantulon jälkeisiin arvostuksiin sekä 1.1.2026 alkaen nostettavien osinkojen verotukseen, mikäli osakevaihto on tehty 1.1.2017 tai sen jälkeen. Muutoksilla ei olisi vaikutusta toteutettujen osakevaihtojen verotukseen, vaan osakevaihdolla hankittujen kohdeyhtiön osakkeiden arvostamiseen hankkivalla yhtiöllä osingon verotukseen vaikuttavalla tavalla. Osingon verokohtelun muuttaminen siten, että muutos vaikuttaa jo toteutetuissa osakevaihdoissa vastaanotettujen osakkeiden arvostamiseen tulevaisuudessa nostettavien osinkojen verotukseen vaikuttavalla tavalla, ei ole luonteeltaan takautuvaa sääntelyä. Osingon nostohetkellä verovelvollinen on tietoinen voimassa olevasta verosääntelystä ja sen vaikutuksesta osingon verotukseen, vaikka osingonjaosta olisi päätetty jo ennen lain voimaantuloa. Osingonsaajan verotuksen kannalta ratkaisevaa on osingon nostohetki, ei se milloin osingonjaosta on päätetty. Tältä osin pitänee ottaa myös huomioon, että osinko voidaan peruuttaa veroseuraamuksitta ennen kuin osinko on nostettavissa. Ehdotettua lakimuutosta ei voida edellä kuvatusti pitää takautuvana lainsäädäntönä.

Taannehtivalla lainsäädännöllä tarkoitetaan yleisesti lakeja, joita sovelletaan ennen lakimuutosta koskevan hallituksen esityksen antamista tehtyihin oikeustoimiin. Ehdotettu lakimuutos, jota sovellettaisiin voimaantulon jälkeisiin arvostuksiin ja 1.1.2026 alkaen nostettaviin osinkoihin, ei ole luonteeltaan takautuvaa lainsäädäntöä.

Muutosten soveltaminen osakevaihdolla jo hankittujen osakkeiden arvostamiseen voi periaatteessa vaarantaa verovelvollisen kykyä ennakoida verotustaan. Tässä yhteydessä on kuitenkin hyvä huomioida, että mikäli ehdotettua arvostamislain lakimuutosta pidettäisiin taannehtivuuden kannalta ongelmallisena, estäisi tällainen tulkinta kaikki yhtiön varojen arvostamiseen sekä luonnollisen henkilön saaman osingon verotukseen liittyvät muutokset, mikäli ne olisivat verovelvollisen kannalta epäedullisia.

Kun huomioidaan lisäksi, että aikaisemmat edut eivät perustu nimenomaiseen erityissäännökseen vaan edut ovat osinkoverojärjestelmän ja osakevaihtosäännöksen yhteisvaikutuksesta syntynyt tahaton verohyöty, ei tällaisen tahattoman verohyödyn poistaminen tulevaisuudessa nostettavien osinkojen osalta voida katsoa loukkaavan verovelvollisen perusteltuja odotuksia. Verolainsäädäntöä voidaan aina muuttaa, vaikka muutos johtaisikin siihen, että nykyisen lainsäädännön mukaiset veroseuraamukset muuttuisivat.

10.2 Yhdenvertaisuusperiaate

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukainen yhdenvertaisuusperiaate sisältää vaatimuksen samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tilanteissa (HE 309/1993 vp). Perustuslain yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään. Lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa kansalaisia tai kansalaisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa (HE 309/1993 vp, s. 42—43). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin vakiintuneesti korostanut, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (ks. esim. PeVL 2/2011 vp, s. 2/II, PeVL 64/2010 vp, s. 2).

Perustuslakivaliokunta on aiemmissa arvioissaan pitänyt eräitä verolainsäädäntöön ehdotettuja muutoksia merkityksellisenä yhdenvertaisuuden kannalta (ks. PeVL 19/2014 vp, PeVL 51/2005 vp, PeVL 4/1991 vp, PeVL 3/1988 vp ja PeVL 3/1983 vp). Valiokunnan käytännössä ei ole kuitenkaan katsottu, että laissa täsmällisesti säädetty verovelvollisia erilaiseen asemaan verotuksen suhteen asettava verokohtelu olisi perustuslain yhdenvertaisuussäännösten vastainen (PeVL 52/2916 vp, s. 4). Verotuksen osalta perustuslakivaliokunta onkin todennut, että yhdenvertaisuusperiaatteesta ei ole johdettu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn verolainsäädännön keinoin (PeVL 53/2016 vp, s. 4, PeVL 52/2016 vp, s. 5). Valiokunnan mukaan erilaiselle verokohtelulle tulee olla perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet ja erottelu ei saa olla mielivaltainen (ks. esim. PeVL 64/2010 vp, s. 2). Yhdenvertaisuudesta poikkeamista perustelevan yhteiskunnallisen intressin ja poikkeamisen merkittävyyden on oltava keskenään oikeasuhtaisia (PeVM 11/2009 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunnan mukaan kynnys todeta tietty verolaki perustuslain 6 §:n 1 momentin vastaiseksi on kuitenkin korkea (PeVL 52/2016 vp, s. 5).

Esitystä valmisteltaessa on pidetty tarpeellisena arvioida ehdotusta perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta, sillä lakimuutoksen tavoite huomioiden arvostamislain säännöksiä ei ole perusteltua soveltaa ennen 1.1.2017 tehtyihin järjestelyihin. Ajallisen rajaamisen taustalla juuri kyseiseen ajankohtaan on edellä jaksossa 4.1.1 kuvatusti useita perusteita muun muassa matemaattisen arvon ja etuyhteyden täyttymisen jälkikäteisen selvittämisen haasteet vanhempien järjestelyjen osalta, osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien järjestelyjen määrän huomattava kasvu korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun KHO 2017:78 jälkeen sekä se, että osakevaihtojärjestelyistä saatavat osinkoverohyödyt ovat suurimmillaan juuri järjestelyn jälkeisinä vuosina. Muutossäännösten soveltamisella ennen 1.1.2017 tehtyihin osakevaihtoihin ei olisi juurikaan merkitystä tulevien osingonmaksujen verotukseen eikä säännöksen ulottamista tätä vanhempiin järjestelyihin voida pitää tarkoituksenmukaisena tai tarpeellisena muutoksen tavoitteet huomioiden. Ajallisen rajauksen ei voida katsoa edellä kuvatusti olevan mielivaltainen tai perusteeton. Ajallisesta rajauksesta ei voida katsoa aiheutuvan eri verovelvollisille kohtuuttomia eroja, sillä vuosina 2016 ja 2017 toteutetuista osakevaihdoista kuluneen ajan myötä osinkoa jakavan yhtiön nettovarallisuus sekä kohdeyhtiön substanssiarvo on todennäköisesti kasvanut. Tämän vuoksi kohdeyhtiön arvostaminen käyvän arvon sijasta matemaattiseen arvoon sekä mahdollisen yhteenlasketun vertailuarvon käyttäminen arvovertailun kautta ei lopulta vaikuta merkittävästi jaettavan osingon verotukseen.

Vaikka lainsäädännölle asetettu tavoite olisi perustuslain näkökulmasta hyväksyttävä, tulee tavoitteen saavuttamiseksi toteutettavien toimenpiteiden olla myös oikeasuhtaisia suhteessa tavoitteeseen. Ennen 1.1.2017 toteutettujen osakevaihtojen osalta verovelvollisille ja Verohallinnolle muutossäännösten soveltamisesta aiheutuva hallinnollinen taakka suhteessa muutoksista saatavaan hyötyyn ei olisi oikeasuhtaisuuden näkökulmasta perusteltua. Tämän vuoksi säännöksen ulottamista ennen vuotta 2017 toteutettuihin osakevaihtoihin ei pidetä tarkoituksenmukaisena eikä tarpeellisena sääntelyn tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Muutos soveltuisi kattavasti niihin järjestelyihin, joilla katsotaan edelleen olevan vaikutusta osinkoverotukseen, mutta sitä ei tarpeettomasti sovellettaisi aikaisempiin järjestelyihin.

Edellä esitetyn perusteella sääntelyn ulottamista vain 1.1.2017 jälkeen tehtyihin osakevaihtoihin voidaan pitää yhdenvertaisuusnäkökulmasta perusteltuna. Eikä ajallista rajausta voida pitää mielivaltaisena tai perusteettomana.

10.3 Omaisuuden suoja

Perustuslakivaliokunta on verotusta koskevassa tuoreessa lausuntokäytännössään korostanut, että verotusta koskevaa lainsäädäntöä ei voida pitää valtiosääntöoikeudellisesti sellaisena erityisenä julkisen vallan käytön muotona, jonka alueella perusoikeudet eivät tule sovellettaviksi (PeVL 53/2016 vp, s. 4, PeVL 52/2016 vp, s. 5).

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Pykälän 1 momentin yleislausekkeen perusteella arvioidaan lähinnä omistajan käyttöoikeuksien ja omistajan määräämisvallan erilaisia rajoituksia. Tällaisiin omaisuudensuojan rajoituksiin sovelletaan perusoikeuksien yleisiä rajoitusedellytyksiä (ks. esim. PeVL 20/2010 vp). Perustuslakivaliokunta on varsinkin perusoikeusuudistusta edeltäneessä käytännössä toisinaan arvioinut verotuksen suhdetta omaisuudensuojaan niin sanotun konfiskatorisen verotuksen kiellon kautta. Perustuslakivaliokunta on tällöin kiinnittänyt huomiota veron kohteeksi joutuneen omien valintojen merkitykseen, veron taannehtivuuteen ja siihen, onko kyseessä omaisuuden korvaukseton ottaminen valtiolle (ks. esim. PeVL 5/1988 vp, PeVL 12/1986 vp, PeVL 9/1978 vp, PeVL 2/1976 vp).

Verotuksen suhdetta omaisuudensuojaan on perustuslakivaliokunnan mielestä nykyisen perustuslain oloissa syytä arvioida perustuslain 15 §:n 1 momentin omaisuudensuojan yleislausekkeen kannalta (PeVL 9/2023 vp). Verolain tulee täyttää perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset. Valiokunta kiinnittää tältä kannalta huomiota siihen, että perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Siten ei ole tarpeen erikseen tarkastella omaisuudensuojan rajoitusedellytyksiin kuuluvaa vaatimusta oikeusturvan toteutumisesta eikä sitä, täyttääkö verolaki lailla säätämisen sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Verotus, joka perustuu perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaiselle sääntelylle, täyttää myös vastaavat yleiset rajoitusedellytykset. Lisäksi verotukselle on yleensä jo lähtökohtaisesti osoitettavissa perustuslain näkökulmasta hyväksyttäviä fiskaalisia tavoitteita.

Arvioitaessa lakiehdotusta omaisuuden suojan näkökulmasta on ensinnäkin todettava, ettei kyse ole puuttumisesta lailla alun perin nimenomaisesti luotuun erityisjärjestelyyn. Tällaisissa tilanteissa perusteltujen odotusten ja luottamuksen suojan merkityksen on valiokunnan lausuntokäytännössä katsottu korostuvan. Lakimuutoksen soveltamisala on rajattu tarkasti koskemaan vain ongelmallisimmiksi katsottuja osakevaihtojärjestelyjä, jotka on toteutettu etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välillä. Ajallisen rajauksen kautta muutos koskee lisäksi vain niitä osakevaihtoja, joiden osalta lakimuutoksella voidaan todellisuudessa arvioida olevan merkitystä tulevaisuudessa nostettavien osinkojen verotukseen. Muutoksen voidaan katsoa rajautuvan täsmällisesti tavoitteeseensa eli osakevaihtojärjestelyjen avulla tapahtuvan osinkoverotuksen minimoinnin ehkäisemiseen, eikä se tarpeettomasti vaikeuta aitoja liiketaloudellisin perustein toteutettavia järjestelyjä. Edellä kuvatun perusteella arvostamislain muutoksia ei voida pitää oikeasuhtaisuuden näkökulmasta eikä omaisuudensuojan kannalta ongelmallisina.

10.4 Säätämisjärjestys

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 52 f §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1077/2008, sekä

lisätään 52 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1137/2005, uusi 3 momentti ja 52 f §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1733/1995, 1077/2008 ja 218/2012, uusi 5 momentti seuraavasti:

52 §

— —

Lain 52 f §:ää sovelletaan jäljempänä mainituin rajoituksin myös silloin, kun mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettu osakkeita hankkiva yhtiö tai kohdeyhtiö tai kumpikaan niistä ei ole Suomessa yleisesti verovelvollinen ja hankkivan yhtiön tai kohdeyhtiön tai molempien kotipaikka on Suomen ja Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion välisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan Euroopan talousalueen ulkopuolella. Lisäksi edellytetään, että:

1) hankkivan yhtiön tai kohdeyhtiön kotipaikka sen ollessa muualla kuin Suomessa on valtiossa, jonka kanssa Suomella on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus;

2) hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö ovat ilman valintamahdollisuutta ja vapautusta velvollisia suorittamaan tulostaan veroa vähintään kymmenen prosenttia siinä valtiossa, jossa niillä on kotipaikka; ja

3) hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö vastaavat yhtiömuodoltaan suomalaista osakeyhtiötä.

52 f §

Osakevaihdolla tarkoitetaan järjestelyä, jossa osakeyhtiö (*hankkiva yhtiö*) hankkii sellaisen osuuden toisen osakeyhtiön (*kohdeyhtiö*) osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet toisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, tai, jos osakeyhtiöllä jo on enemmän kuin puolet äänimäärästä, hankkii lisää tämän yhtiön osakkeita ja antaa vastikkeena toisen yhtiön osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeitaan tai hallussaan olevia omia osakkeitaan. Vastike saa olla myös rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin 50 prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua omaa pääomaa.

— —

Jos hankkiva yhtiö ja osakkeita luovuttaneet osakkeenomistajat (*osakevaihdon osapuolet*) ovat etuyhteydessä toisiinsa, hankkivan yhtiön verotuksessa kohdeyhtiön osakkeiden hankintamenona pidetään niiden osakevaihtoa edeltävää matemaattista arvoa. Osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos:

1) osakevaihdon osapuoli yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa omistaa välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä;

2) kolmas osapuoli yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa omistaa välittömästi tai välillisesti yli puolet molempien osakevaihdon osapuolten pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli

puolet molempien osakevaihdon osapuolten kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä; tai

3) osakevaihdon seurauksena osakevaihdon osapuolen yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa välittömästi tai välillisesti omistama osuus toisen osapuolen pääomasta tai äänimäärästä on yli 75 prosenttia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2026 tai sen jälkeen toteutettaviin osakevaihtoihin.

2.

Laki

varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 14 §, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 966/2006, 311/2019 ja 1582/2019, uusi 9 momentti, jolloin nykyinen 9 momentti siirtyy 10 momentiksi, ja 12 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §

Yhtiön varojen arvostaminen

— —

Jos yhtiö on hankkinut osakkeita 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n mukaisessa osakevaihdossa, ja osakevaihdon osapuolet ovat mainitun pykälän 5 momentin mukaisesti etuyhteydessä toisiinsa, katsotaan hankittujen osakkeiden arvoksi niiden osakevaihtoa edeltävä matemaattinen arvo. Edellä 6 momentissa tarkoitetussa tilanteessa osakevaihtoa edeltävä matemaattinen arvo otetaan huomioon yhteenlaskettua poistamatonta hankintamenoa laskettaessa.

— —

12 §

Osakepääoman muutokset

— —

Jos osakepääoman korottaminen on tapahtunut yhtiön hankkiessa osakkeita elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n mukaisen osakevaihdon yhteydessä, ja osakevaihdon osapuolet ovat mainitun pykälän 5 momentin mukaisesti etuyhteydessä toisiinsa, yhtiön vastikkeena antaman uuden osakkeen matemaattiseksi arvoksi katsotaan hankittujen osakkeiden osakevaihtoa edeltävä matemaattinen arvo jaettuna vastikkeena annettujen osakkeiden lukumäärällä.

14 §

Muutoksenhaku

Poiketen siitä, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995) säädetään muutoksenhakuun oikeutetuista, osakkeen matemaattiseen arvoon ja vertailuarvoon saa hakea muutosta myös osakeyhtiö, jonka osakkeen arvosta on kysymys.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 14 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2025 toimitettavassa verotuksessa.

———

3.

Laki

tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti tuloverolain (1535/1992) 33 b §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1237/2013, seuraavasti:

33 b §

Muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatu osinko

Muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa siihen määrään saakka, joka vastaa varojen arvostamisesta verotuksessa annetussa laissa (1142/2005) tarkoitetulle osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettua kahdeksan prosentin vuotuista tuottoa. Siltä osin kuin verovelvollisen saamien tällaisten osinkojen määrä ylittää 150 000 euroa, osingoista 85 prosenttia on pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. Jos osinkoa jakava yhtiö on hankkinut osakkeita 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 52 f §:n mukaisessa osakevaihdossa ja osakevaihdon osapuolet ovat mainitun pykälän 5 momentin mukaisesti etuyhteydessä toisiinsa, eikä osakkeen verovuoden matemaattista arvoa vahvistettaessa ole sovellettu varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 3 §:n 9 momenttia, lasketaan kahdeksan prosentin vuotuinen tuotto osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle oikaistuna osakevaihdossa hankittujen osakkeiden mainitun lain 3 §:n 9 momentin mukaisella arvolla.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2027.

Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2026 tai sen jälkeen nostettaviin osinkoihin.

_____

Helsingissä 25.9.2025

Pääministeri

Petteri Orpo

Valtiovarainministeri Riikka Purra

Liite
Rinnakkaistekstit

1.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 52 f §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1077/2008, sekä

lisätään 52 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1137/2005, uusi 3 momentti ja 52 f §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1733/1995, 1077/2008 ja 218/2012, uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
52 §	52 §
― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ―	― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ― ―
	Lain 52 f §:ää sovelletaan jäljempänä mainituin rajoituksin myös silloin, kun mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettu osakkeita hankkiva yhtiö tai kohdeyhtiö tai kumpikaan niistä ei ole Suomessa yleisesti verovelvollinen ja hankkivan yhtiön tai kohdeyhtiön tai molempien kotipaikka on Suomen ja Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion välisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan Euroopan talousalueen ulkopuolella. Lisäksi edellytetään, että: *1) hankkivan yhtiön tai kohdeyhtiön kotipaikka sen ollessa muualla kuin Suomessa on valtiossa, jonka kanssa Suomella on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus;* *2) hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö ovat ilman valintamahdollisuutta ja vapautusta velvollisia suorittamaan tulostaan veroa vähintään kymmenen prosenttia siinä valtiossa, jossa niillä on kotipaikka; ja* *3) hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö vastaavat yhtiömuodoltaan suomalaista osakeyhtiötä.*
52 f §	52 f §
Osakevaihdolla tarkoitetaan järjestelyä, jossa osakeyhtiö hankkii sellaisen osuuden toisen osakeyhtiön osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin	*Osakevaihdolla* tarkoitetaan järjestelyä, jossa osakeyhtiö ***(hankkiva yhtiö)*** hankkii sellaisen osuuden toisen osakeyhtiön ***(kohdeyhtiö)*** osakkeista, että sen omistamat

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
puolet toisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, tai, jos osakeyhtiöllä jo on enemmän kuin puolet äänimäärästä, hankkii lisää tämän yhtiön osakkeita ja antaa vastikkeena toisen yhtiön osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeitaan tai hallussaan olevia omia osakkeitaan. Vastike saa olla myös rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin kymmenen prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa.	osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet toisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, tai, jos osakeyhtiöllä jo on enemmän kuin puolet äänimäärästä, hankkii lisää tämän yhtiön osakkeita ja antaa vastikkeena toisen yhtiön osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeitaan tai hallussaan olevia omia osakkeitaan. Vastike saa olla myös rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin *50* prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua *omaa pääomaa*.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	*Jos hankkiva yhtiö ja osakkeita luovuttaneet osakkeenomistajat (**osakevaihdon osapuolet**) ovat etuyhteydessä toisiinsa, hankkivan yhtiön verotuksessa kohdeyhtiön osakkeiden hankintamenona pidetään niiden osakevaihtoa edeltävää matemaattista arvoa. Osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos:* *1) osakevaihdon osapuoli yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa omistaa välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä;* *2) kolmas osapuoli yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa omistaa välittömästi tai välillisesti yli puolet molempien osakevaihdon osapuolten pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet molempien osakevaihdon osapuolten kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä; tai* *3) osakevaihdon seurauksena osakevaihdon osapuolen yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa välittömästi tai välillisesti omistama osuus toisen osapuolen pääomasta tai äänimäärästä on yli 75 prosenttia.*
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2026 tai sen jälkeen toteutettaviin osakevaihtoihin.
	————

2.

Laki

varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 14 §, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 966/2006, 311/2019 ja 1582/2019, uusi 9 momentti, jolloin nykyinen 9 momentti siirtyy 10 momentiksi, ja 12 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Yhtiön varojen arvostaminen	*Yhtiön varojen arvostaminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	Jos yhtiö on hankkinut osakkeita 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n mukaisessa osakevaihdossa, ja osakevaihdon osapuolet ovat mainitun pykälän 5 momentin mukaisesti etuyhteydessä toisiinsa, katsotaan hankittujen osakkeiden arvoksi niiden osakevaihtoa edeltävä matemaattinen arvo. Edellä 6 momentissa tarkoitetussa tilanteessa osakevaihtoa edeltävä matemaattinen arvo otetaan huomioon yhteenlaskettua poistamatonta hankintamenoa laskettaessa.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
12 §	12 §
Osakepääoman muutokset	*Osakepääoman muutokset*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	Jos osakepääoman korottaminen on tapahtunut yhtiön hankkiessa osakkeita elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n mukaisen osakevaihdon yhteydessä, ja osakevaihdon osapuolet ovat mainitun pykälän 5 momentin mukaisesti etuyhteydessä toisiinsa, yhtiön vastikkeena antaman uuden osakkeen matemaattiseksi arvoksi katsotaan hankittujen osakkeiden osakevaihtoa edeltävä

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	matemaattinen arvo jaettuna vastikkeena annettujen osakkeiden lukumäärällä.
14 §	14 §
Muutoksenhaku	*Muutoksenhaku*
Poiketen siitä, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995) säädetään muutoksenhakuun oikeutetuista, osakkeen matemaattiseen arvoon saa hakea muutosta myös osakeyhtiö, jonka osakkeen arvosta on kysymys.	Poiketen siitä, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995) säädetään muutoksenhakuun oikeutetuista, osakkeen matemaattiseen arvoon *ja vertailuarvoon* saa hakea muutosta myös osakeyhtiö, jonka osakkeen arvosta on kysymys.
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Lain 14 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2025 toimitettavassa verotuksessa.
	————

3.

Laki

tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti tuloverolain (1535/1992) 33 b §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1237/2013, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
33 b §	33 b §
Muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatu osinko	*Muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatu osinko*
Muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa siihen määrään saakka, joka vastaa varojen arvostamisesta verotuksessa annetussa laissa (1142/2005) tarkoitetulle osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettua kahdeksan prosentin vuotuista tuottoa. Siltä osin kuin verovelvollisen saamien tällaisten osinkojen määrä ylittää 150 000 euroa, osingoista 85 prosenttia on pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa.	Muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa siihen määrään saakka, joka vastaa varojen arvostamisesta verotuksessa annetussa laissa (1142/2005) tarkoitetulle osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettua kahdeksan prosentin vuotuista tuottoa. Siltä osin kuin verovelvollisen saamien tällaisten osinkojen määrä ylittää 150 000 euroa, osingoista 85 prosenttia on pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa. *Jos osinkoa jakava yhtiö on hankkinut osakkeita 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 52 f §:n mukaisessa osakevaihdossa ja osakevaihdon osapuolet ovat mainitun pykälän 5 momentin mukaisesti etuyhteydessä toisiinsa, eikä osakkeen verovuoden matemaattista arvoa vahvistettaessa ole sovellettu varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain 3 §:n 9 momenttia, lasketaan kahdeksan prosentin vuotuinen tuotto osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle oikaistuna osakevaihdossa hankittujen osakkeiden mainitun lain 3 §:n 9 momentin mukaisella arvolla.*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2027. *Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2026 tai sen jälkeen nostettaviin osinkoihin.* ————